scen & FILM
Teaterförbundets tidning
NR: 1-2015

Filmarbetare lever farligt i Bollywood
Barnteatern säljer allt mindre
Teaterns magi intar Röhsska museet

Film- och scenkonsten ska spegla samhället vi lever i!

”Finns prolongeringssoffan kvar 2015?” Jag får frågan av en journalist i början av året, utifrån ett radioprogram där två välkända skådespelare talar om den tid då kvinnliga arbetssökande inte sällan förväntades lägga upp sig på arbetsgivarens soffa, för att prolongera sitt kontrakt. Journalisten syftar på den debatt om sexuella trakasserier inom scen- och filmområdet som rasade för ett par år sedan.

Teaterförbundet/för scen och film inledde redan för 20 år sedan ett aktivt arbete för att åstadkomma en förändring. Under senare år också tillsammans med arbetsgivarparterna – och visst har det gjorts framsteg, även om det finns mycket mer att göra. Men jämställdhet mellan könen är idag ett ämne lättare att lyfta fram och tala om än tidigare, men vad gäller de övriga diskrimineringsgrunderna har vi ett stort arbete framför oss.

Teaterförbundets riksstämma 2014 beslutade om en stadgeändring vad gäller förbundets uppgift och värdegrund som handlar om alla människors lika värde och rättigheter. Vi vill att filmen och scenkonsten ska spegla det samhälle vi lever i, både i vårt yrkesliv och i det som visas på scenen och i filmen. Därför lägger vi ett särskilt fokus på frågorna under den kommande riksstämmoperioden.

Teaterförbundets styrelse har tillsatt en normkreativ arbetsgrupp som startat sitt arbete. Här behöver även styrelsen och Teaterförbundets kansli utbildning, och jag ser fram emot att fortsätta med fördjupning, så att vi alla kan på bästa sätt förstå, bistå och utveckla arbetet mot all form av diskriminering.

Definitionen av diskriminering kan läsas på följande sätt, utifrån diskrimineringsombudsmannens tolkning: ”Diskriminering innebär förenklat att någon blir sämre behandlad än någon annan – och att det har samband med kön, könsuttryck eller könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.”

Ett arbete som ligger framför oss är att utveckla den mångfaldscheck som Teaterförbundet skapat tillsammans med arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst och också bredda arbetet till filmområdet. Den, på samma sätt som vår jämställdhetscheck, kan användas för att undersöka hur stor vikt vi i vårt yrkesliv lägger vid att synliggöra ojämställdhet och diskriminering. Den är ett underlag för ett normkreativt arbete och ska vara ett verktyg i arbetet med att skapa mångfald. Mångfald är viktigt både utifrån ett rättvise- och ett kvalitetsperspektiv. Rättviseperspektiv handlar om att garantera jämlika och jämställda villkor. Kvalitetsperspektivet handlar om att säkerställa att vi inte på grund av omedvetenhet om normer väljer bort och inte ser personer eller andra aspekter som bidrar till hög kvalité på det vi gör i våra olika yrken.

Vi måste alla inse att det finns strukturella problem, att vi måste tänka strategiskt och åtgärda dessa. Det finns ett visst mått av aktivt motstånd, men framför allt ett passivt motstånd; en önskan att slippa det jobbiga förändringsarbetet. Jag måste synliggöra (o)medvetna normer hos mig själv. Inse vad utestängningsmekanismerna innebär, är jag en del av dem? Hur blir jag ”medvetet kompetent”?

Finns då ”prolongeringssoffan” kvar 2015? Att behandlas på ett sätt som inte är jämställt eller där någon drar fördel på ett diskriminerande sätt av att jag är arbetssökande – är en form av ”soffa”. Och den lovar jag att Teaterförbundet/för scen och film ska verka aktivt för att slänga på sophögen under 2015!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **INSPELNING AV "SATRANGI SASURAL" I FILM CITY, MUMBAI, INDIEN**
FOTO: **LAURA BOOK**

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

scen & film – teaterförbundets tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk.** Chefredaktör: **Magdalena Boman.**
Layout: **Magdalena Boman.**
Grafisk form: **Mu ab**
Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl.**
Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Mireille Bergenström, Sven Dahlberg, Eleonor Fahlén, Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg, Hugo Therkelson.**

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.
e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se
Besöksadress: Kaplansbacken 2A.
Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.
Annonser: **SB-Media AB,** Alex Simonsson. Tel: 08-545 160 63.
E-post: alex@sb-media.se
Tryck: **DanagårdLitho,** Ödeshög 2015.
Repro: Cicero Tryck och media.
ISSN 2001-5518
Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

Innehåll nr 1-2015

4 MÅNADENS BILD
Evalena Jönsson Lunde, kostymtecknare och maskör.

7 NYA REGLER SKA KVALITETSSÄKRA GULDBAGGAR
Ansvar och fördelning i grupper ska stärka baggenomineringar.

10 INTERVJU: MICHAEL COCKE
Han brinner för den lokala teatern.

12 FILMAVTAL ELLER INTE – I VÄNTAN PÅ VISIONERNA
Nu ligger filmens framtid hos politikerna.

18 SÄKERHETEN BRISTER I BOLLYWOOD
Scen & film besöker Bollywood, världens nästa största fillmindustri.

24 NY STUDIE OM SKÅDESPELARES OVISSA ARBETSVILLKOR
Stark yrkesidentitet och stor facklig anslutning ett plus i vardagen.

26 BARNTEATERN SÄLJER ALLT MINDRE
Makt har flyttats till regionerna, men kompetensen har inte nått dit.

30 SKULPTÖREN TORSTEN JURELL BYGGER RUNDHORISONTSCEN
Utställning på Röhsska museet i Göteborg.

35 KRÖNIKA: ASTRID MENASANCH

Nästa nummer kommer den 4 mars
Presstopp den 13 februari

12 Michael Cocke. Foto: Michael Melansen.

18 Bild från den indiska versionen av reality-serien Master Chef. Foto: Laura Book.

26 Ur Obanteaterns föreställning "Det var det fräckaste". Med Tomas Fingal, Magnus Ödéhn och Henrik Andersson/Christer Jonsson

30 Bild på Torsten Jurells marionettensemble, nu på Röhsska museet i Göteborg.

Lusten är teaterns byggsten

Namn: Evalena Jönsson Lunde
Ålder: 59 år.
Yrke: Kostymtecknare, maskör och konstnär.
Aktuell i: Precis plockat ner en skulpturutställning på Botaniska trädgården i Göteborg. Ska till Länsteatern i Skellefteå för att arbeta med föreställningen "Ringaren i Notre Dame" som sommarteater.
Kulturupplevelse som inspirerar: Konst och musik ger nya krafter. Jag är rätt så bred och tycker om att bli överraskad. Sedan är jag lite av en skogsmullemänniska. Skogen och naturen ger mycket inspiration.

"Den modiga kärleken" heter en föreställning som knyter samman mycket av det Evalena Jönsson Lunde vill koppla till sitt jobb. Hon har valt en bild ur den föreställningen för Scen & film.

1977 började Evalena arbeta med kostym och mask i Tältprojektet. Där träffade hon dansaren och skådespelaren Maria Grahn och scenografen Lars Jacob Jacobsson. Denna trojka jobbade sedan vidare ihop under flera år på Nationalteatern. Maria beslutade sig för att omskola sig till sjuksköterska. Efter några år startade hon Minsta teatern på Hisingen.

– Maria kom på att hon kunde göra allt själv tillsammans med likasinnande. Hela projektet bygger bara på lust. Hon är numera pensionär och spelar sina föreställningar när hon själv vill, och när det finns publik. Den här föreställningen knöt oss tre samman igen. Det var ett jätteroligt samarbete. Lars tog bilden, jag gjorde kostym och mask, Maria stod på scen och gjorde ett fantastiskt litet drama om livet och döden i centrum med kärleken som drivkraft. Maria spelar alla rollerna, som i stort sett omfattar antikens alla dramer i en pjäs!

När Minsta teatern är fullsatt rymmer den en publik om 27 personer. Maria får inget stöd och marknadsför sina föreställningar via Facebook eller fysiska brev. Efter att hon spelat sina föreställningar bjuder Maria publiken på soppa. Då får gästerna gå ut en stund, så riggar hon om sin teater till en restaurang.

– Jag jobbar mycket på större produktioner, och de går idag att likna vid fabriker. Då är det skönt att komma tillbaks till det här lilla, som bara bygger på lust. En arbetsglädje jag ibland saknar på de stora teatrarna, säger Evalena Jönsson Lunde.

MAGDALENA BOMAN

Lars Jacob Jacobsson

Carolina Romare

Anna Idman Willadsen får arbetsmiljöpris

Scriptan Anna Idman Willadsen fick filmavdelningens pris under Göteborgs filmfestival för att hon med mod och integritet värnat filmarbetares arbetsmiljö.

Priset är en hälsning från kollegorna i filmarbetaravdelningen, påpekar Jessica Simonsson i juryn för priset. Hon tillägger att Anna Idman Willadsen arbetat inom filmbranschen i 28 år, då med alla slags produktioner. Men det har aldrig hänt att Anna dragit sig för att säga ifrån när hon märker att något inte funkar ur arbetsmiljösynpunkt.

– Anna har modet, integriteten, ödmjukheten som gör att både kollegor och arbetsgivare lyssnar till vad hon säger.

Anna har ett gott öga för vad som händer i stunden.

– Vi vill premiera det förhållningssätt som Anna har. Hon jobbar vardagsnära med arbetsmiljöfrågor. Vi vill visa att det faktiskt går att jobba i branschen kontinuerligt och samtidigt peka på oegentligheter, utan att förlora sitt jobb. Vår förhoppning är att andra kollegor ska inspireras av henne, säger Jessica Simonsson.

Anna Idman känner sig hedrad.

– Jag hoppas att det jag uppmärksammar gör skillnad. Jag har läst Folkhälsovård på universitetet, så jag är väl insatt i arbetsrelaterad hälsa. Våra villkor är specifika, eftersom vi ständigt byter arbetsmiljöer. Dessa väljs främst för att de är häftiga miljöer, men kanske inte alltid så lämpliga för arbete. Påpekar jag det kanske producenten tänker en gång extra nästa gång.

MAGDALENA BOMAN

Maryam Moghaddam i juryn för Göteborgs filmfestival

Skådespelaren Maryam Moghaddam som hölls kvar i Iran av myndigheterna, sedan hon rest dit i februari 2013, är tillbaks i Sverige och delaktig i GIFF. Passet beslagtogs när hon tillfälligt besökte sin sjuka mor i Iran. Hon hade då medverkat i den iranske regissören Jafar Panahis film ”Closed Curtain”. Panahi har yrkesförbud i Iran, och sitter i husarrest. Många uttalade sitt stöd för de iranska filmskaparna, därbland Teaterförbundet.

Välkommen tillbaks, Maryam!

Fråga i förra numret:
Är det viktigt att en teaterchef själv arbetat konstnärligt?

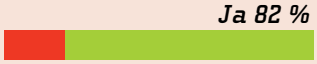

Vad tycker du?
Har du upplevt att villkoren försämrats för barnteatern?
*Svara **Ja** eller **Nej** på:*
www.teaterforbundet.se

BAROMETERN

Har du upplevt att villkoren försämrats för barnteatern?

”Ja, det är svårare att sälja föreställningar idag”

Anders Widell, teaterchef hos Månteatern, Lund:

– Villkoren från bidragsgivarna har inte försämrats, de har stått stilla. Men inköpen för föreställningar har försämrats med begreppet Skapande skola. Det är svårare att sälja föreställningar idag. För 15 år sedan stod tio personer på scen, idag är vi högst fyra, fem. Vi tar ut samma pris för en föreställning men är färre på scen, och har inte kvar det distributionssystem som fanns för 15 år sedan.

”Ja, men vi har upplevt nya samarbeten via regionsamverkan”

Karin Larson, skådespelare hos Ögonblicksteatern, Umeå:

– Vi spelar hela tiden barn- och bebisteater och det har gått ganska bra. Men arrangörerna har mindre pengar, det är sämre samordning, och svårare att sälja. Efter kulturhuvudstadsåret finns inget utrymme för ökade anslag för teater, däremot ser vi ökade samarbetsmöjligheter via regionsamverkan. Vår senaste premiär med bebisteatern var på Bildmuseet, och det är jätteroligt. Men det är stor skillnad jämfört med förr. Då var vi 4,5 personer på scen och turnerade med tekniker, idag är vi ofta två utan tekniker.

”Ja, många uppdrag har försvunnit för mig då teatrar mist bidragspengar”

Elisabeth Frick, frilansande regissör, Stockholm:

– Ja, det har jag verkligen. Barnteatergrupper för en ständig kamp för att kunna existera. Jag har inte lika många uppdrag inom barnteatern idag som förut. Flera arbetsgivare har fått lägga ner, på grund av att bidrag försvunnit, och det är nålspengar det handlar om i den stora budgeten. Det är en illusion att tro att man sparar pengar ur ett samhällsekonomisk perspektiv. Det leder bara till att fler tvingas gå arbetslösa.

Nytt sätt att nominera Guldbaggar

Nya regler för Guldbaggarna ska se till att priserna hamnar rätt.

Guldbaggegalan delade nyss ut sina priser. Till nästa års utdelning inför Svenska Filminstitutet nya regler för att kvalitetssäkra att de 19 baggar som delas ut går till de bästa filminsatserna.

Vinnarjuryn fattar visserligen även framöver det slutgiltiga beslutet om vilka som får baggar, men innan dess gör nomineringsjuryn ett stort jobb.

Nomineringsjuryn utses av olika branschorganisationer: Teaterförbundet/för scen och film väljer ut 10 av 36 ledamöter, och ledamöterna ser under året alla svenska filmer med premiär 2015.

I december samlas de sedan under en dag och nominerar tre pristagare i varje kategori de har ansvar för.

Tidigare skulle var och en i juryn nominera i samtliga kategorier. Det ändras nu till att nomineringsjuryn istället delas in i fyra grupper på mellan sju och elva ledamöter, var och en med ansvar för Guldbaggar i vissa kategorier.

I grupperna sitter ledamöter med en yrkesnära kompetens på områdena de ska bedöma. Alla i nomineringsjuryn ser alltså fortfarande alla filmer, men kommer inte längre behöva bedöma alla priskategorier.

Ytterligare en nyhet blir att hela juryn sammanträder för att argumentera och försvara sina val, till skillnad från tidigare år då alla i nomineringsjuryn gjorde sina val via datorn.

Blir det då bättre? Definitivt menar Teaterförbundets ordförande Anna Carlson som satt i vinnarjuryn till och med filmåret 2013, och innan dess i nomineringsjuryn.

– Ja, nu nomineras pristagarna av yrkesnära grupper där kompetensen är större. Likaså är det bra att juryn får argumentera för och emot sina val och inte bara klicka in det på en dator.

Behövs fler ändringar?

– Ja, jag skulle vilja att kategorierna bästa huvudroll och bästa biroll ändras till bästa skådespelare för huvudroll och biroll. Det är yrkeskompetensen som ska bedömas. Huvudroll och biroll är inga yrken.

– I Cannes, Venedig, Berlin och på Oscarsgalan utses ju bästa skådespelare, säger Anna Carlson.

GERT LUNDSTEDT

Stärkt infrastruktur viktigt för dansen

För sex år sedan fick Kulturrådet, i samarbete med Konstnärsnämnden, i uppdrag att göra en översyn av statens insatser inom just dansområdet – en analys och bedömning av hur statens insatser motsvarar dagens och framtida utvecklingsbehov. Nu är slutrapporten klar.

I november 2014 kom så slutrapporten som fokuserar på den fria danssektorns villkor och med en beskrivning av utvecklingsbehoven; inkluderat förslag på hur man ska bemöta dessa.

Inte oväntat understryks dansens svaga infrastruktur och hur konstformen ständigt är underfinansierad. Och att den, till skillnad från teatern, har få fysiska byggnader i form av statligt finansierade institutioner att tillgå. Samtidigt framhålls dansens styrka i att den verkar internationellt. Det beror mycket ideella krafter och att de statliga anslagen har ökat, vilket utredarna menar har gett effekt. Men rapporten påpekar samtidigt att dansen är alltför storstadscentrerad, den måste nå ut mer i Sverige och att kultursamverkansmodellen i större utsträckning ska stödja detta.

Under rubriken ”Aktuella och framtida behov och prioriterade utvecklingsmöjligheter” konstaterar Kulturrådet att det är viktigt att underlätta för etablerade och nya koreografer att komma in i det nuvarande bidragssystemet och att långtidsstipendierna har en stor betydelse för dansens utveckling. Det har lett till att Kulturrådet har gjort en intern omfördelning för att öka budgeten för dessa.

Mika Romanus, enhetschef på Kulturrådet, bekräftar dansområdets fortsatta underfinansiering. Hon tillbakavisar oron som har spritt sig bland dansare om att det 3-åriga verksamhetsbidraget är hotat.

– Det finns inga planer på att sluta att förorda treåriga bidrag, däremot har några göteborgsgrupper förlorat verksamhetsbidragen vilket skapat viss oro. Vi ska åka dit för ett informationsmöte.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Scenkonstallianserna nyanställer för fullt

Budgeten var oklar in i det sista, men dagen innan julafton fick Scenkonstallianserna ett mycket efterlängtat besked från kulturdepartementet – Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen får ett tillskott på 20 miljoner kronor.

Vi kommer att anställa frilansmusiker för rubbet, säger Bo Rydberg som är verksamhetsledare på Musikalliansen.

Han är glad över att det utlovade budgettillskottet blev av, trots att regeringskrisen skapade ovisshet in i det sista. Kollegorna på systerorganisationerna Teateralliansen och Dansalliansen är också märkbart lättade.

– Annars hade vi fått stora problem att klara 2015, vi har haft frysta bidrag sedan 2010 och har en del hål att täcka, säger Teateralliansens vd Ulla Lidholm.

Teateralliansen och Musikalliansen får vardera sju miljoner kronor, vilket innebär att Teateralliansen har 35 miljoner kronor i anslag för 2015, och Musikalliansen 29 miljoner. Dansalliansen får sex miljoner kronor och får totalt 18 miljoner kronor.

Regleringsbrevet fastslår att medlen i huvudsak ska användas för att öka antalet anställda, men också för insatser för karriärväxling. Det sistnämnda gäller framför allt Dansalliansen då dansare pensioneras när de är yngre. Men även Dansalliansen ser fram emot en rejäl anställningsomgång under 2015.

– Vi har haft 65 dansare anställda som mest. I dag har vi 48 stycken. Men med det här tillskottet bör vi komma över 65, om det blir fem eller tio över återstår att se, säger verksamhetsledaren Suzanna Carlsson.

Musikalliansen räknar med att nyanställa ett 30-tal frilansande musiker och Teateralliansen förhoppning är att få in runt 20 nya skådespelare under 2015.

– Det här innebär också att vi kommer att kunna behålla vår kursverksamhet på en nivå som är skälig för att vi ska kunna erbjuda både våra skådespelare och skådespelare utanför alliansen fortbildning, säger Ulla Lidholm.

Tillskottet som delas ut nu är så kallade reformpengar.

– Det är inte samma modell för allianserna som för dem som får procentuella påslag varje år. Musikalliansen har haft samma anslag sedan 2008 samtidigt som lönerna ökar och allting blir dyrare. Nu kommer det här tillskottet och det lär inte komma mer på sju år så det gäller att hushålla med pengarna, säger Bo Rydberg.

LISA BODA

Annonser om nyanställningar finns på sid 36.

HALLÅ DÄR...

Fler bör engagera sig i nordiskt utbyte

Hallå där, Benny Marcel som går från att vara ställföreträdande generaldirektör på Kulturrådet till att bli direktör för Nordiska kulturfonden i Köpenhamn. Vad ska du göra där?

– Min uppgift är att främja kultursamarbetet mellan de nordiska länderna. Det ska bli spännande och utmanande att vara med om att öka synligheten för nordisk kultur. Det finns redan nu ett otroligt intresse ute i världen som i grunden bottnar i att vi har intressanta traditioner och stora konstnärskap. Tänk bara på begreppet Nordic Cool. Det pågår just nu stora förändringar som i våra nordiska samhällen, vad gäller digitaliseringen, urbaniseringen och mångfalden. Det är stora frågor där kulturen har en viktig roll att fylla som synliggörare och vägvisare. Scen och film är tillsammans med andra konstyttringar utmärkta sätt att skapa möten över gränser.

Vad tar du med dig från Kulturrådet?

– Jag kommer att fortsätta min dialog med utövande konstnärer och utgå ifrån den kraft som många av dem har. När jag hade jobbat på Kulturrådet en vecka hade jag ett samtal med en konstnär som förklarade ”Myndigheten finns för att jag finns”. Det synsättet har jag försökt ta med mig genom åren. Jag har strävat efter att vara en kreativ och lyssnande byråkrat.

Finns det någonting som du kunde ha gjort bättre under tiden på Kulturrådet?

– Det tycker jag andra får svara på. För mig har det svåraste i uppdraget varit att det har funnits många verksamheter som vi inte kunnat stödja eftersom konkurrensen varit stor om de otillräckliga medel som funnits. Det har varit smärtsamt. För många verksamheter är ett bidrag skillnaden mellan liv och död. Jag har den djupaste respekt för allt engagemang jag har mött. Jag är också stolt över att vara en del av ett land som ger stöd åt barnkultur. Det vill jag värna om.

Hur kommer Teaterförbundets medlemmar att märka att du arbetar på Nordiska kulturfonden från mars i år?

– Samarbetet med Teaterförbundet har hittills berikat mitt uppdrag och jag önskar att det ska fortsätta. Nu väntar jag mig att TF bjuder in mig och berättar hur förbundet och medlemmarna ska finnas med i det nordiska samarbetet. Det skulle göra mig jättelycklig, och mindre sorgsen över att lämna Kulturrådet, om många människor engagerar sig i det nordiska kulturutbytet.

GERTRUD DAHLBERG

Förhandlingar om pensioner igång mellan parterna

Nya avtal för scenkonstpensioner beräknas bli klara under första kvartalet. Regeringen vill höja statusen på dansaryrket.

Bild från manifestationen "Vi tar strid för sångares och dansares pensioner" den 1 december 2014. En aktion för att uppmärksamma den nya regeringen om hur orättvist avregleringen av Pisa-förordningen slår. Läs mer på sidan 16 i tidningen.

Den i januari påbörjades avvecklingen av den statliga Pisa-pensionsförordningen för anställda vid institutionsscenerna.

Teaterförbundet och motparten Svensk Scenkonst förhandlar nu om regler för både ett pensionsavtal och ett omställningsavtal.

Ambitionen är att överenskommelsen ska vara klar under årets första kvartal och gälla retroaktivt från den 1 januari.

Regeringens beslut om avvecklingen innebär att alla som har fem år eller mindre kvar till nuvarande pensionsåldrar går kvar på gamla regler. För dansare och sångare och andra yrkesgrupper med lägre pensionsåldrar (och med mer än fem år kvar till den) införs en omräkningspension. Den innebär att hen vid 65 års ålder, och under vissa i regeringsbeslutet angivna förutsättningar, får ut en pension baserad på de premier arbetsgivaren betalt in under den yrkesaktiva tiden.

– Det är bra att regeringen tar ansvar för inbetalda pensionspremier, men konstruktionen har många svagheter. För frilansare är det nyckfullt om man kommer att omfattas av omräkningspensionen eller inte. Det viktiga blir om man haft en anställning på en institution under 2014-2015, kommenterar Teaterförbundets förbundsdirektör Jaan Kolk.

En svårighet i förhandlingarna med Svensk Scenkonst om vad som ska ersätta den nuvarande statliga pensionsregleringen är att komma överens om villkoren för yrkesgrupper som tidigare hade lägre pensionsålder, det vill säga dansare, sångare och skådespelare.

Förbundets mål är att förhandla fram särskilda lösningar för dessa i form av omställningsavtal, karriärväxlingsmöjligheter och högre löner.

Förhandlingarna påverkas av hur regeringen avser att använda pengarna till de "kvalitetsförstärkande insatser" som följer av omläggningen av pensionssystemet.

Att den rödgröna regeringen följde Alliansens politik att avveckla det gamla pensionssystemet innan ett nytt förhandlats fram, och utan att kontakta parterna, kritiserades av Teaterförbundet.

Kritiken var också hård mot att en tredjedel av de pengar som institutionerna idag avsätter för pensioner skulle användas för "kvalitetsförstärkande insatser".

För 2015 rör det sig i ett första steg om totalt 60 miljoner kronor.

Regeringen har nu i sitt regleringsbrev till Kulturrådet och berörda institutioner meddelat att dessa ska användas för att främja utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom scenkonstområdet, och till sådant som ökar dansaryrkets attraktivitet.

– Vår allmänna syn är att det är fel att använda pensionspengar för andra ändamål. Men gör man det ändå ska det vara till saker som ligger de anställdas villkor nära, säger Jaan Kolk. Det är då positivt att regeringen pekat ut kompetensutveckling och en satsning på dansarna i sitt beslut.

I regleringsbrevet ingår också en utbyggnad av scenkonstallianserna med 20 miljoner kronor. Överraskande är att regeringen skriver att pengarna framöver även ska användas för insatser för karriärväxling, vilket blir ett nytt uppdrag för allianserna.

Teaterförbundet har å sin sida argumenterat för ett karriärväxlingscentrum för dansare som en del av pensionsförhandlingarna och hoppas nu att på en lösning av detta kopplad till Dansalliansen.

GERT LUNDSTEDT

Läs mer på hemsidan
Närmare information om scenkonstpensionerna och förhandlingarna finns på Teaterförbundets hemsida.
Där finns även typfall för vad omräkningspensionen innebär på individnivå.

”Vilka får ta del av svensk teater?”

Han brinner för den lokala teatern. Den som når och speglar folk där de bor och lever. Efter sju allt annat än svåra år som konstnärlig ledare för Folkteatern i Gävle går nu flyttlasset till Örebro Länsteater för Michael Cocke .

Det vilar något ödmjukt över Michael Cocke. Under intervjun säger han exempelvis ofta ”vi”, men sällan ”jag”. Och röstläget är lågmält, nästan ursäktande.

Ändå har han mycket att slå sig på bröstet för. Som det framgångsrika Elektraprojektet under 2000-talets första decennium, men inte minst åren som konstnärlig ledare för Folkteatern i Gävle där de egna uppsättningarna har varit många och framgångsrika, som senast hyllade ”Körsbärsträdgården”.

När han tillträdde 2008 sa han i en intervju att det var drömjobbet. Att han nu ändå lämnar Gävle för Örebro Länsteater, där han tillträdde som ny konstnärlig ledare vid årsskiftet, förklarar han med ett slags ”Mission accomplished”.

– Jag har trivts så himla bra och känner mig så otroligt priviligierad som har fått vara en del av Folkteatern, men sju år är nog en lagom tidsperiod att vara chef på.

Administrativt har fokus i Michael Cockes arbete i Gävle legat på att ha ett bra samarbete med arrangörerna och att därmed nå ut i länet. Men också att riva den fjärde väggen, exempelvis genom att bjuda in till öppna repetitioner. Något som har bemötts mycket positivt.

– De flesta tycker att det är otroligt roligt och känner sig sedda samtidigt som vi själva lär oss mycket av publikens reaktioner. Alla vinner på en sådan arbetsprocess.

En orsak till framgången med Folkteatern under Michael Cockes tid tror han själv är en tajming när det gällde hans egna intentioner med teatern och det som kommunen och landstinget formulerade i och med att samverkansmodellen infördes 2009.

– Redan innan kulturplanen kom hade vi bestämt att vi måste vara mer ute i länet. Vi ville helt enkelt ha en kursändring på teatern, även sett till pjäsval. Det råkade stämma bra in på vad politikerna ville. När de sedan genomförde kulturplanen i länet fick vi våra regionala anslag uppräknade med 1,5 miljoner kronor.

Men när det gäller en urholkad kulturbudget nationellt så är Michael Cocke desto mer oroad och har agerat därefter, inte minst i rollen som styrelsemedlem för Länsteatrarna i Sverige som i höstas riktade skarp kritik mot stillastående nationella anslag till regionerna med en glesbygd i scen- och medieskugga som hotbild.

Nu går du in i en lokal teaterverksamhet igen. Vad är den största utmaningen med att jobba regionalt idag, tycker du?

– Att det handlar om pengar vet alla, men konstnärligt tycker jag att det finns hur mycket som helst att göra. På den regionala nivån kan scenkonsten spela en avgörande roll i samhället, det är en av mina mest positiva erfarenheter från tiden i Gävle. Att svensk teater är väldigt kraftfull och rör sig i de laddade fälten. Men frågan man måste ställa sig är: vilka är det som får ta del av och spegla sig i den? Jag har svårt för ordet representation, men det är ändå vad det handlar om. Och när det gäller teater för barn och unga i skolan är det idag en odemokratisk fördelning av resurserna. Det finns inte ens statistik över vilka det är som får ta del av scenkonst. Det finns elever som får varje termin medan andra inte får någon. Det här är något som vi på länsteatrarna anser att Myndigheten för kulturanalys, som nu läggs ner, måste titta på.

Varför tackade du ja till att bli teaterchef i Örebro?

– När jag fick erbjudandet funderade jag på att ta en paus och jobba som frilansregissör, men jag kom fram till att jag fortsatt helst vill jobba med helheten. Det lockande med Örebro är att den, liksom Folkteatern i Gävle, är en ensembleteater – och att teaterns mål och visioner stämmer överens med det jag brinner för.

Kan du säga något om hur du vill lägga repertoaren för Örebro Länsteater redan nu?

– Nej, jag kan bara säga att jag vill att det ska vara en så öppen teater som möjligt. Till att börja med ser jag fram emot tre månader där jag bara tänker lära känna personalen, teatern, Örebro län och vårt uppdrag. Jag kommer också att sätta upp en barnpjäs till hösten, men det är ännu inte klart vilken.

YLVA LAGERKRANTZ SPINDLER

Född: 1957 i San Francisco.
Bor: I Nacka och övernattningslägenhet i Örebro.
Läser just nu: ”Egenmäktigt förfarande” av Lena Andersson och ”Visenterna” av Ulf Lundell.
Uppsättningar i urval: ”Körsbärsträdgården” (2014), ”Kärleken är fri” (2014), ”Gyllene Draken” (2012), ”Vargar i väggarna” (2011), ”En turk, en bög, en chilenare” (2009), ”Elektra Show” och ”Elektras bröder” (2004).
Senast sedda film: ”Turist” av Ruben Östlund.
Jobbar just nu med: Repeterar ”Kärleken är fri!?” som spelas i Malmö i vår och ”Jag kommer härifrån” som ska spela i hela landet i vår.

Michael Melansen

Filmarbetare utbildas i arbetsmiljö

"När det går åt pipsvängen" hette ett seminarium på Göteborgs filmfestival arrangerat av Teaterförbundets filmavdelning.

Vad händer när en filmproduktion havererar, vilken hjälp kan Teaterförbundet ge till drabbade medlemmar? Det beskrev Madeleine Wagemyr, biträdande förhandlingschef på Teaterförbundet:

– Vi har upplevt en ökning av tvister på filmområdet. Vet inte om det beror på att fler medlemmar hör av sig till oss eller om fler bolag krånglar. Men vi stödjer medlemmar om ett bolag går i konkurs, eller om det bryter mot kollektivavtalen. Det har hänt flera gånger senaste året att bolag inte betalar för övertid som medlemmar har rätt till eller att bolaget nekar till att betala traktamenten.

När förbundet får vetskap om att detta sker, driver kansliet frågorna kollektivt för teamet, det behöver alltså inte vara ett enskilt ärende. Madeleine Wagemyr menar också att det även blivit vanligare att egenföretagare kommer i kläm.

– Vi får in allt fler fall där bolag bestrider egenföretagares fakturor och inte vill betala för alla de arbetsuppgifter som medlemmarna utfört, eller att bolagen brutit kontrakt med medlemmar, fortsätter Madeleine Wagemyr

Under seminariet presenterades också ett utbildningskoncept i arbetsmiljö, som branschen tar fram med hjälp av Prevent, en ideell organisation som ägs av LO, PTK och Svenskt Näringsliv. Inom en snar framtid finns en webbaserad utbildning som fokuserar på arbetsmiljö inom filmproduktion. Den består av två delar – en allmän och en fördjupningsdel. Webbutbildningen är öppen för alla, den går att göra individuellt. Den första allmänna kursen innehåller baskunskaper, den andra – fördjupningsdelen vänder sig till arbetsledande funktionen inom filmproduktion, till exempel platschefer, arbetsgivare, produktionsledare. Prevent har även tagit fram en klassrumsutbildning i nära samarbete med filmarbetaren, Fad och säkerhetsrådgivaren, Kalle Persson, som riktar sig till arbetsledande funktioner inom filmproduktion.

– Tanken är att det ska skapas en gemensam kunskapsbas genom att parterna emellan samverkar för en god arbetsmiljö. Det är en konventionell klassrumsutbildning med ett antal praktiska exempel som tar avstamp i vår vardag, säger Kalle Persson.

Målet är att efter kursen kunna börja bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete, och att de som medverkar ska kunna omsätta sina kunskaper i praktiken.

– Kursdeltagarna får dela med sig av egna erfarenheter och jobba praktiskt med riskanalysmallar. Tanken är att avmystifisera det som upplevs som lite abstrakt för dem som inte gjort detta tidigare, säger Kalle Persson.

MAGDALENA BOMAN

E-learning klar inom kort
Gå in på: www.prevent.se/filmproduktion

Filmens framtid under politikers lupp

Samtalen med filmbranschen är över. Nu väntas regeringen redogöra för sin politiska vilja kring hur framtidens filmstöd och filmpolitik ska se ut.

Kulturdepartementet är just i begrepp att strukturera tankar och visioner för svensk film till ett antal huvudfrågeställningar för politiken, utifrån minnesanteckningar från samtalen.

– I februari har vi en första avstämning om prioriteringar från politiskt håll. Det författas en departementsskrivelse som ska ut på remiss, säger Bo Erik Gyberg, på regeringskansliet.

Visionsarbetet, menar Bo Erik Gyberg, är tydligt i materialet.

– Vi har ett rikt material. Förra årets process med alla inblandande har inneburit att fler än vanligt varit delaktiga i arbetet med filmpolitiken, här finns en mångfald av idéer. Det viktigaste har varit att formulera sig runt filmen, som en av de största kulturformerna idag, fortsätter Bo Erik Gyberg.

Politiken har länge frånsagt sig det kulturpolitiska ansvaret för den rörliga bilden, vilket inte är rimligt i en modern mediepolitik. Samtalen med branschen satte fokus på utveckling och kontinuitet, risktagande och ekonomisk förutsägbarhet, liksom visningsformer och affärsmodeller. Centrala frågor i en kommande filmpolitik. Några målformuleringar – att få fram starkare produktionsbolag, utveckla stödsystemen med en kvalitetsdefinition för framtiden, skapa förutsättningar för större stöd för den kreativa huvudtrojkan: manusförfattare, regissör och producent, och låta det offentliga stödet vara sant plattformsoberoende.

Lönsamheten i branschen diskuterades förstås också på seminariet i december: satsningar efterfrågades för att få in investerare tidigt i processen, en satsning som borde kunna samordnas på central nivå, det konstaterades att stärkta ekonomiska förutsättningar går att uppnå genom skatterabatter.

– I april/maj vet vi vilka intentioner regeringen har. Blir det ett fortsatt filmavtal måste förhandlingar inledas till sommaren. Skrotas avtalet ska en proposition skrivas till riksdagen under hösten och synkas med budgeten. Det är huvudvägarna, sedan kan hybrider uppstå, det vet vi inte än. Klart är i alla fall att filmbegreppet inte är detsamma som för 20 år sedan och min förhoppning är att man hittar en kulturpolitik som tar höjd för det, avslutar Bo Erik Gyberg.

MAGDALENA BOMAN

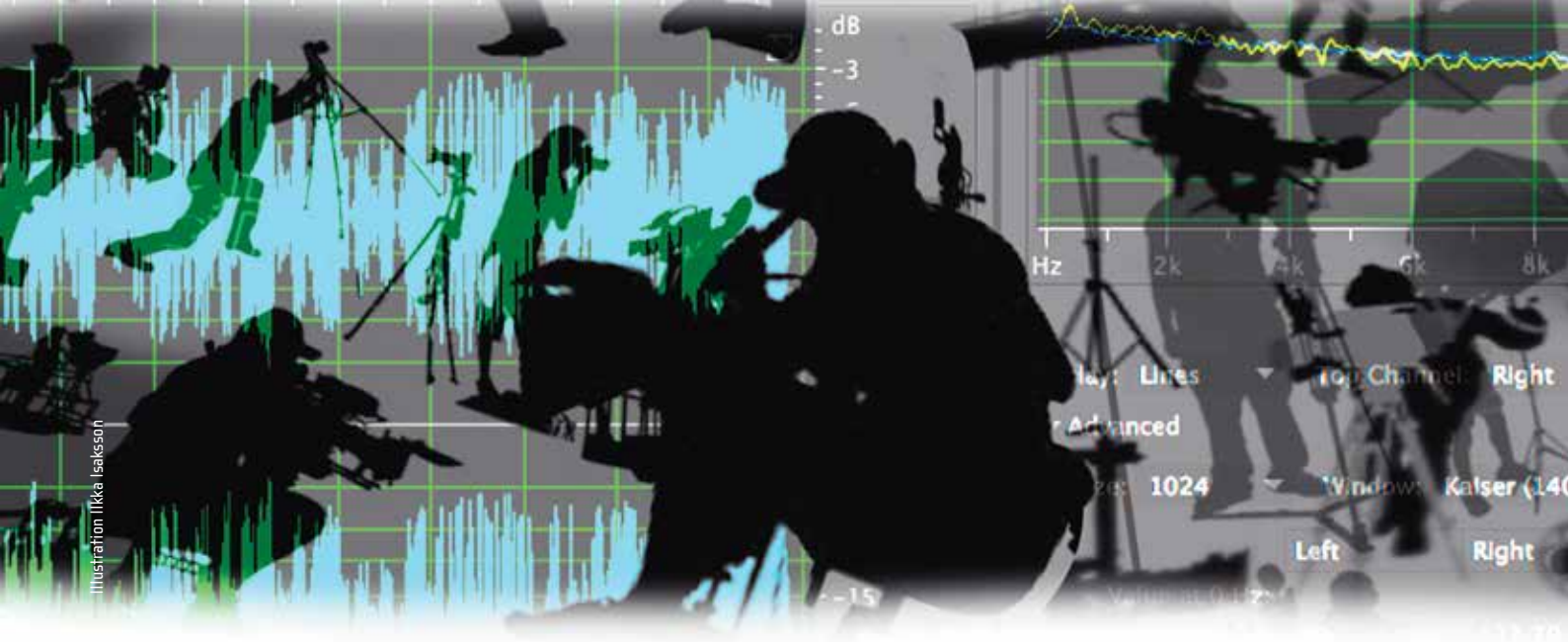

Illustration Ilkka Isaksson

En filmarbetares dagbok

Vad gör en filminspelning stressig och rörig? Ofta är det svårt att sätta fingret på vilka konkreta regler som brutits.

För att få en klarare bild av händelseförloppen skrev Liv Ulfsdóttir dagbok under de sista veckorna av en åtta månader lång inspelning.

Lördag 18 oktober. En ledig dag:
Idag fick vi nya scener för måndagens inspelning.

Jag har en mejlkonversation angående ersättning för utrustning under en preppvecka (vilket produktionen hävdar att jag inte ska ha). Ännu är det också oklart om jag får ersättning för telefonutgifter (mobilen använder jag minst 15 gånger per dag i arbetet).

Söndag 19 oktober. En ledig dag:
Lämnar min bil och instruktioner till vår ekonomiassistent som ska göra 2nd unit imorgon bitti. Detta planerade produktionsledningen in i torsdags, men informationen om det har inte nått ut till alla.

Ett nytt dag-besked för morgondagen kommer på mailen, med de nya scenerna.

Måndag 20 oktober, dag 149 av 160
Vi har nyskrivna scener både idag och imorgon. Morgondagens scener har varken jag eller mina kollegor koll på. Jag får en läkarväska full med saker som jag får en snabb genomgång av. Senare kommer en läkare som ska vara behjälplig, men det vet jag inte om förrän hon plötsligt dyker upp.

Tisdag 21 oktober, dag 150 av 160
Ändringarna i dagens manus har inte gått ut tydligt. Scener är strukna och ihopslagna.

Manuset för imorgon är omskrivet, vilket jag upptäcker när jag hämtar dag-beskedet på kontoret och läser igenom morgondagens scener.

I mejlet med dag-besked står det att vi gör en ny scen också på torsdag som är bifogad, och kontinuitetsmässigt ligger mellan de två scener vi gör imorgon.

Onsdag 22 oktiber, dag 151 av 160
På veckomötet (inför nästa vecka) framkommer det att planen för onsdag till fredag nästa vecka är oklar på grund av att vi inte har någon fastställd location. Det får till följd att skådespelare inte kan närvara när vi har dessa locations. Så när och var och i vilken ordning vi gör dessa scener (eller helt andra?) är högst ovisst. Producenten meddelar att vi kan ställa frågor, men att vi inte kommer att kunna ha ett nytt veckomöte.

Dagbesked-utskicket innehåller en omskriven scen där en ganska ny karaktär har en mobiltelefon, vilket inte står i utskicket eller någon frågat mig/oss om han har.

Det framkommer också att vi får en ny runner som börjar imorgon. Hen är den första på kontoret (alltså den man ska ringa på morgonen om det är något som strular).

Traktamentes-mall kommer ut på mejl. Det gäller traktamente under juni/juli månad samt september/oktober, då vi filmat i Stockholm. Ett traktamente har alltså till slut förhandlats fram, men beskedet kom först 28 september, trots att vi frågade om detta redan i våras. Facket var tvunget att gå till förhandling med

Illustration Ilkka Isaksson

vårt produktionsbolag för att vi skulle få det traktamente som vi har rätt till, enligt Skatteverket. Nu, en månad senare, kommer alltså en mall som alla som vill ha traktamente måste fylla i.

Den avslutningsmiddag som det ”bjöds” på ska enligt denna mall dras av på traktamentet. Jag får veta att de som går på faktura inte inkluderats, och kommer alltså inte att få någon sådan ersättning.

Torsdag 23 oktober, dag 152 av 160
Allt flyter på.

Fredag 24 oktober, dag 153 av 160
En kollega fick ingen lön idag för att hens avtal gavs till henom för sent. Nu får hen inte lön den här månaden på grund av det. (Den utbetalas nästa månad.)

Jag känner av mitt ryggont igen, som uppkom första gången i våras, lugnade sig under de veckor jag var ledig i somras, har behandlats men nu alltså återkommit.

Lördag 25 oktober. En ledig dag
Arbetstider för den sista veckan kommer ut sent fredag kväll. För det mesta kommer de söndag kväll, fast vi har bett om att få utskicken på fredagen. Innan dessa skickas ut kan vi inte planera något annat i livet, eftersom vi inte vet om vi arbetar dag/natt eller hur många timmar per dag. Vi har aldrig samma arbetstider från dag till dag, äter aldrig på samma tider.

Detta är inget anmärkningsvärt för just för denna produktion, men de fysiska besvären och den psykiska känslan av ofrihet förstärks såklart av detta faktum, speciellt när det pågår så länge.

Söndag 26 oktober, En ledig dag
Nytt manus för det som ska filmas på tisdag kommer på mail.

Måndag 27 oktober, dag 154 av 160
Mår illa och börjar gråta på väg till jobbet. Känner fortfarande av ryggen och det blir sämre under dagen. Flaggar för sjukskrivning vid lunch och hittar en ersättare för imorgon.

Tisdag 28 oktober: Sjukskriven.
Mår konstant illa och har ont i ryggen. Lever ett relativt friskt liv så dessa symptom kopplar jag till jobbet. Har aldrig sjukskrivit mig förr och inser att jag inte vet hur man gör.

Vi får ett nytt manus för imorgon, + torsdag och fredag. De kommer på mejlen EFTER veckomötet de har på lunchen, som jag alltså missar. Jag går igenom kommande dagar efter ändringarna i det nya manuset och den inspelningsplan vi har. Det visar sig att ingen på min avdelning hunnit läsa detta, och det är en del ändringar. Detta tar mig 2,5 timmar att lösa.

Onsdag 29 oktober, dag 156 av 160
Två av de omskrivna/nyskrivna scenerna som skickades ut igår, blev omskrivna efter utskicket igår eftermiddag. Skådespelarna har därför olika versioner vilket leder till förvirring.

Torsdag 30 oktober, dag 157 av 160
En omskriven scen (som inte kom med i tisdagens utskick) kommer med dag-beskedet.

Fredag 31 oktober, dag 158 av 160

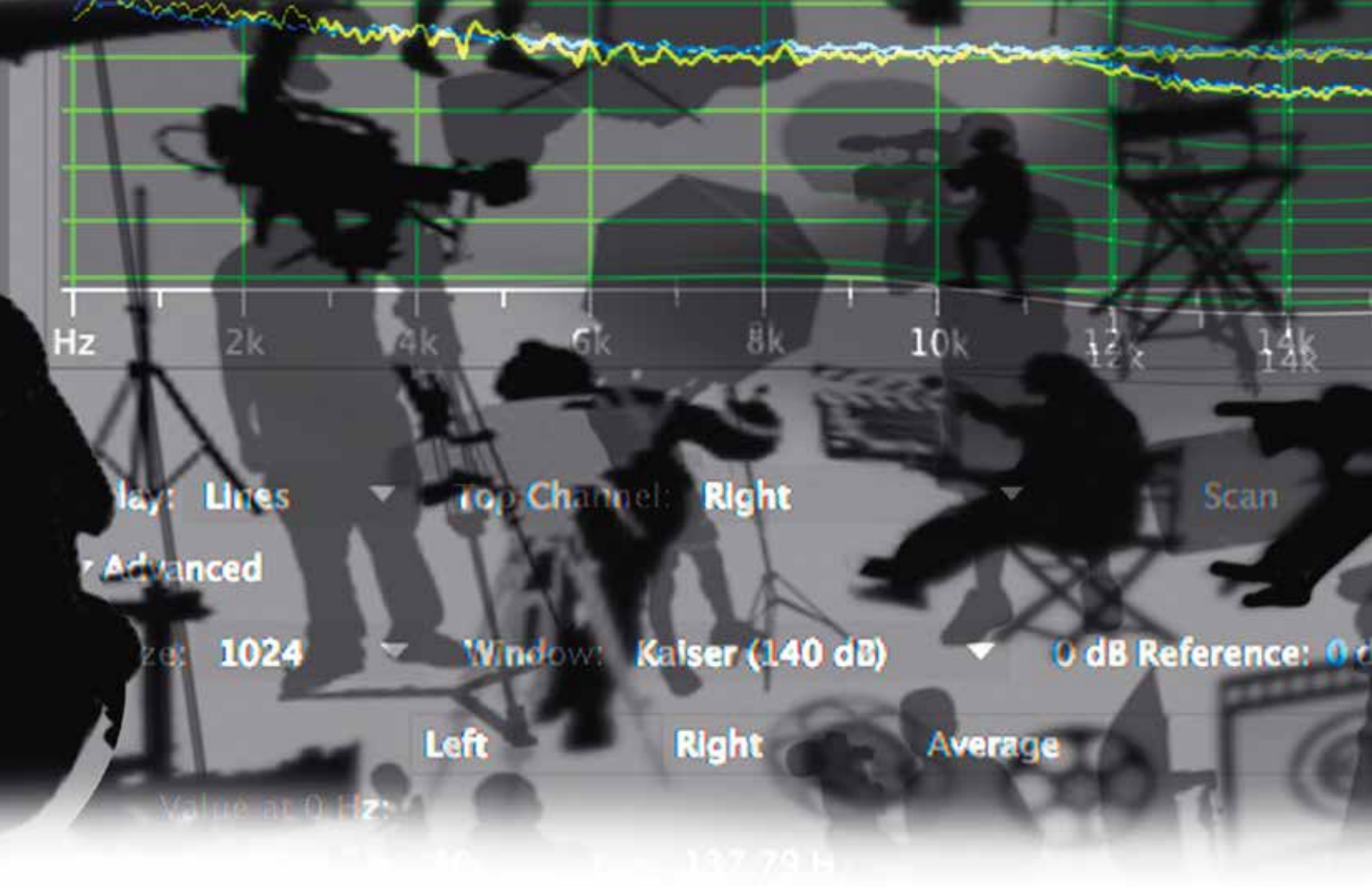

Vi får inget dag-besked vid ”tack för idag”. Det är tredje gången den här veckan.

Lördag 1 november och söndag 2 nov:
Under helgen kollar jag mail så lite som möjligt. Känner mig riktigt utvilad på måndagsmorgonen.

Måndag 3 nov, dag 159 av 160:
Morgondagens första scen är grovt omskriven (vilket jag anade eftersom location också är bytt).

Klockan 21.00 kommer ett mejl om att extrascener (nyskrivna) till avsnitt 9 och 10 ska filmas, ryktesvägen har jag hört att detta ska ske nästa måndag.

Morgondagens sista scen är inte omskriven, men med tanke på att location är bytt till ett parkeringsgarage (från häkte/cell) så jag gissar att scenen inte heller stämmer.

Sms:ar produktionsledaren under dagen för att få besked om vilken dag jag slutar – i övermorgon eller på fredag kanske? Får till svar att jag ska få veta ikväll.

Tisdag 4 november, dag 160 av 160 (sista inspelningsdag):
Ett nytt manus kom efter dag-beskedet igår (klockan 02.00 i natt). Dessa har vi inte fått.

Jag letar upp produktionsledaren för att få svar om hur många dagars avrustning jag har. Min chef och jag har sagt att tre dagar är rimligt, men jag får bara två.

Onsdag 5 november och torsdag 6 november, avrustning:
Jag ska utföra fler arbetsuppgifter än jag hinner på dessa två dagar. Bestämmer mig för att mina egna saker, som att städa och gå igenom min bil – kallad ”skalmanbilen” då den innehåller ”allt” – får stå åt sidan. Jag orkar inte bråka.

När de sista tidrapporterna fylls i uppstår förvirring och en kollega blir tillsagd att hen inte kommer få mer än sitt vanliga dagsgage för de sista dagarna, då planerad arbetstid var 9 respektive 10 timmar per dag. Efter en förklaring från min sida, och efter att produktionsledningen kollat upp det så kommer det fram att vi har rätt till övertid för tre av dessa timmar. Dock ber de mig att kompa ut detta på min redan korta avrustning. Mitt tålamod tar slut och jag förklarar att det inte går.

Avslutning
Att vara facklig representant premieras inte direkt. Förutom vår planerade arbetstid lägger de flesta av oss extra tid och tanke, som sällan rapporteras. Detta extrajobb blir mångfaldigt större när produktioner ser ut som denna. Att flera blivit sjuka och hoppat av på vägen ter sig mindre konstigt. Det här är inte en helt ovanlig produktion, så här ser branschen ut, lite för ofta. Jag hoppas att dagboken kan ge en något större förståelse över ibland komplicerade konsekvenser.

Själv var jag hos en läkare i morse som sa att jag har magkatarr. Denne förstod inte att en filminspelning kunde vara så stressig. Men förståelse hjälper inte oss. Vår situation måste förändras.

Vill du dela med dig av din arbetsprocess i dagbokform?
Scen & film tar tacksamt emot dina anteckningar.
Skicka in din berättelse till redaktionen: magdalena@mboman.se

Äntligen nytt film och tv-avtal klart!

Nytt film- och tv-avtal. Löneökningar från årsskiftet. Arbetstidsregleringen ses över, och en försämring av upphovsrätten avvärjd.

Ett nytt kollektivavtal för avtalsområdet film och tv är klart. Teaterförbundets förhandlingar med Mediearbetsgivarna har pågått sedan årsskiftet 2013/14, då förra avtalet gick ut.

Uppgörelsen är tvåårig och innebär att lägstalön och andra ersättningar höjs med 4,3 procent från den första januari i år.

En partssammansatt arbetsgrupp ska se över arbetstidsbestämmelserna. Medan detta görs införs förbättringar av gällande regler.

– Till skillnad från nu blir det begränsat att lägga ut 50-timmarsveckor till max fyra på rad. Dessutom höjs ersättningen rejält för obekväm arbetstid och övertid. Avtalet är på försök och upphör att gälla när avtalet går ut vid årsskiftet.

En knäckfråga för parterna har varit att Mediearbetsgivarna krävt försämringar av upphovsrättsreglerna, med hänvisning till att samtidigt som försäljningen av dvd pekar brant nedåt har intäkterna från video-on-demand/streaming och försäljning av film- och tv-produktioner via nätet – inte ökat. Men Teaterförbundet har avvisat kraven.

– Däremot har vi har gått med på att låta producenterna få göra vissa kostnadsavdrag för att bland annat kunna sälja in projekt till investerare, i första hand i långfilmsproduktion, säger förhandlingschef Lars Åström på Teaterförbundet.

Kostnadsavdragen ska utvärderas av parterna efter 2015 för att se om de ökat producenternas förtjänst och därmed även gett Teaterförbundets medlemmar större intäkter.

– Vi är nöjda med att vi slutligen fått ett avtal efter ett års förhandlande, sammanfattar Lars Åström. Vi har löst upphovsrättsfrågan på ett bra sätt och fått löneökningar i nivå med övrig arbetsmarknad.

Avtalet gäller fram till den sista december i år.

GERT LUNDSTEDT

Sångare och dansare i aktion för pensioner

Den första december ordnade Kungliga Balettens Förening och Teaterförbundet en manifestation för dansares och sångares pensioner utanför Kungliga Operan. Där uppmanades kulturminister Alice Bah Kuhnke att lyssna på sina anställda. Att i brådrasket (från den 1 januari 2015) ändra nuvarande pensionsregler är inte anständigt av den rödgröna regeringen, särskilt inte sett från perspektivet att svenska sångares och dansares löner ligger så lågt jämfört med internationella förhållanden, konstaterade Jaan Kolk från Teaterförbundet.

– Det är inte heller rätt tänkt att använda sångare och dansares avsatta pensionspengar till andra ändamål inom scenkonsten. Arbetsgivarna betalar årligen in 300 miljoner kronor i pensionsavsättningar för sångare och dansare. Staten vill i ett första skede avsätta 60 miljoner av dessa till andra ändamål. I ett penndrag försvinner närmare 40 procent av medlemmarnas inbetalda pensioner. Vårt budskap är: Skjut upp det brådstörtade avslutet av PISA-förordningen. Påbörja den dialog som borde föregått budgetpropositionen i höstas, sa förbundsordförande Jaan Kolk.

– Vi dansare har alltid fått höra att vi inte kan få höjda löner, för att våra pensioner kostar så. Nu försvinner mina pengar rakt ut i det blå. Kanske får jag lite när jag fyller 65 år. Men det är nu som jag behöver mina pengar. Nu behöver jag plugga in gymnasiet och gå på högskola. Nu har jag två små barn. Det är nu jag behöver de pengar jag blivit utlovad, sa Therese Fredriksson som varit anställd 16 år på Göteborgsoperan.

MB

Magdalena Boman

Therese Fredriksson, klassisk dansare verksam sedan 16 år på Göteborgsoperan.

Suzanne Osten blir filmambassadör

Sveriges första filmambassadör är Suzanne Osten, med uppdrag att höja barnfilmens status i Sverige. Filmambassadörstiteln är kopplad till Svenska Filminstitutet och inspirerad av Kulturrådets läsambassadör. Ostens roll blir att föra ut Svenska Filminstitutets arbete för att främja filmens mångfald, och särskilt den film som får barnen att ”inspireras, utvecklas och växa som individer, människor och världsmedborgare”.

Svensk scenkonst utbildas för att få EU-bidrag

Scenkonsten ska, enligt ett pressmeddelande från arbetsgivareorganisationen Svensk Scenkonst, framöver att lägga beslag på en större andel av EUs strukturfondsmedel.

Tillväxtverket ska tillsammans med Kulturrådet under 2015 utbilda bland andra Svensk Scenkonst i vilka verktyg som finns för att öka andelen beviljade projekt i de nya strukturfondsprogrammen 2014–2020.

– Det finns många utvecklingsområden inom kulturen som stärker Sveriges konkurrenskraft där strukturfondsmedel skulle kunna göra stor skillnad. Inte minst den digitala utvecklingen inom scenkonstområdet är intressant, säger Ulrika Holmgaard, vd för Svensk Scenkonst.

Fria Teatern i Beijing

Tillsammans med ett 40-tal andra teatergrupper deltog Fria Teatern nyligen i den sjätte upplagan av Theatre Olympics i kinesiska Beijing. En världsteaterfestival som leds av bland andra regissören Robert Wilson, och som skapades för att uppmärksamma teaterkonsten internationellt. Fria Teatern var enda svenska grupp och spelade Lars Noréns ”ren”.

3 x Berlin

Tre svenska långfilmer har kvalat in för att visas vid filmfestivalen i Berlin i februari. Flocken av Beata Gårdeler och Min lilla syster av Sanna Lenken. Bitte Anderssons actionkomedimusikal Dyke Hard deltar till prestigefyllda Panorama-sektionen.

Första Scenkonstgalan

I Göteborg hölls nyligen den första Scenkonstgalan. I samband med den delades också ett hederspris ut. Det gick till dansgruppen Rubicons tre grundare Eva Ingemarsson, Gun Lund och Gunilla Witt. Enligt motiveringen går utmärkelsen till ”tre självständiga och ständigt nyskapande konstnärliga pionjärer och till den banbrytande gruppen de grundade för 36 år sedan… genom åren har trions samlade och individuella konstnärskap sprängt konstgränser och nått långt utanför Göteborg och Sveriges gränser”.

Svensk dans på mässa i New York

Sex svenska scenkonstaktörer presenterade i början av januari sina konstnärliga verksamheter för internationella programläggare i New York vid APAP (Association of Performing Arts Presenters), världens största mässa för scenkonst. Kulturrådet samordnade den svenska medverkan för tredje gången. Runt 48 000 besökare och drygt 3 000 scenkonstaktörer brukar delta i mässan. Från Sverige medverkade i år Efva Lilja, Cristina Caprioli, Jefta van Dinther, Björn Säfsten, Malin Hellkvist Sellén, Lilith Performance Studio och Cullbergbaletten.

Kulturbidrag ökar i regionerna

20 regioner ingick 2013 i kultursamverkansmodellen och staten fördelade drygt 1,1 miljarder kronor inom densamma.

Under samma år ökade regionala och kommunala bidrag till kulturen mer än de statliga. Det gjordes runt 2,8 miljoner besök vid professionella teater-, dans- och musikverksamheter. Hälften av regionerna redovisar att de hade reguljära dansföreställningar. Detta finns att läsa i Kulturrådets uppföljning av den Kultursamverkansmodell vars utgångspunkt är att öka regionalt inflytande över hur statliga medel fördelas till regionala kulturverksamheter.

Bio Rio i Stockholm koras

Bio Rio i Stockholm – som ägs av Folkets Hus och Parker och som utöver film även visar direktsänd opera – har utnämnts till en av Europas bästa Art House Cinemas. Det skriver bloggen Spotted by Locals på sin lista över de 25 bästa art-housebiograferna i Europa. Salong 1 har precis öppnat efter ombyggnation med ”nya sköna biostolar”, och en ny satsning presenterats med kafé med kök och bar. Bio Rio ingår i Folkets Hus och Parkers satsning för att öka visningsmöjligheterna för kvalitetsfilm.

Frihet bakom galler belönad

Dokumentärfilmen Frihet bakom galler, från ett afghanskt kvinnofängelse, fick i New York ta emot en Emmy för bästa dokumentär. Filmen har regisserats av Nima Sarvestani.

Gertrud Larsson avväpnar och provocerar

Dramatikern Gertrud Larsson fick nyligen motta Henning Mankells stipendium som delas ut årligen till en dramatiker som ”genom sitt arbete visat socialt och politiskt engagemang samt intresse för Sveriges förhållande till omvärlden”. I motiveringen står bland annat att Gertrud Larsson är ”frispråkig och egensinnig, oberäknelig och ibland provocerande, avväpnande och alltid med ett engagemang, vars temperatur är som hämtat från det inre av en glashytta!”. Stipendiesumman är på 100 000 kronor.

Stark och självklar

Nadja Sellrup i ”Svansjön”

Kungliga Balettens Nadja Sellrup har tilldelats Gunilla Roempkes dansstiftelses stipendium för 2014. ”Med en stark och självklar dansteknik och ett spännande, uttrycksfullt artisteri” lyder motiveringen. Gunilla Roempke var själv balettdansös vid Kungliga Baletten på 1950- och 60-talen och dess chef 1980–84. Hennes dansstiftelse bildades 2005.

Flipflops på hög höjd i växande filmindustri

I världens nästa största filmindustri är farliga olyckor vanliga – ändå är säkerhet inte prioriterat i Bollywood.

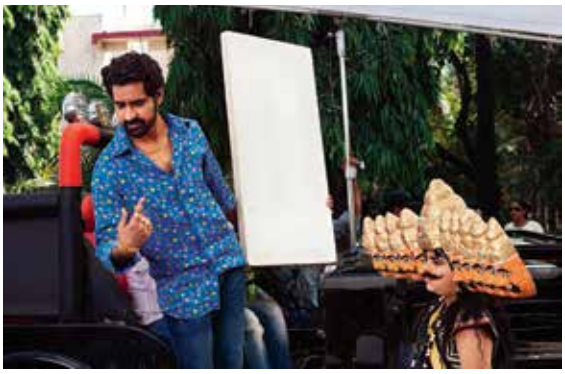

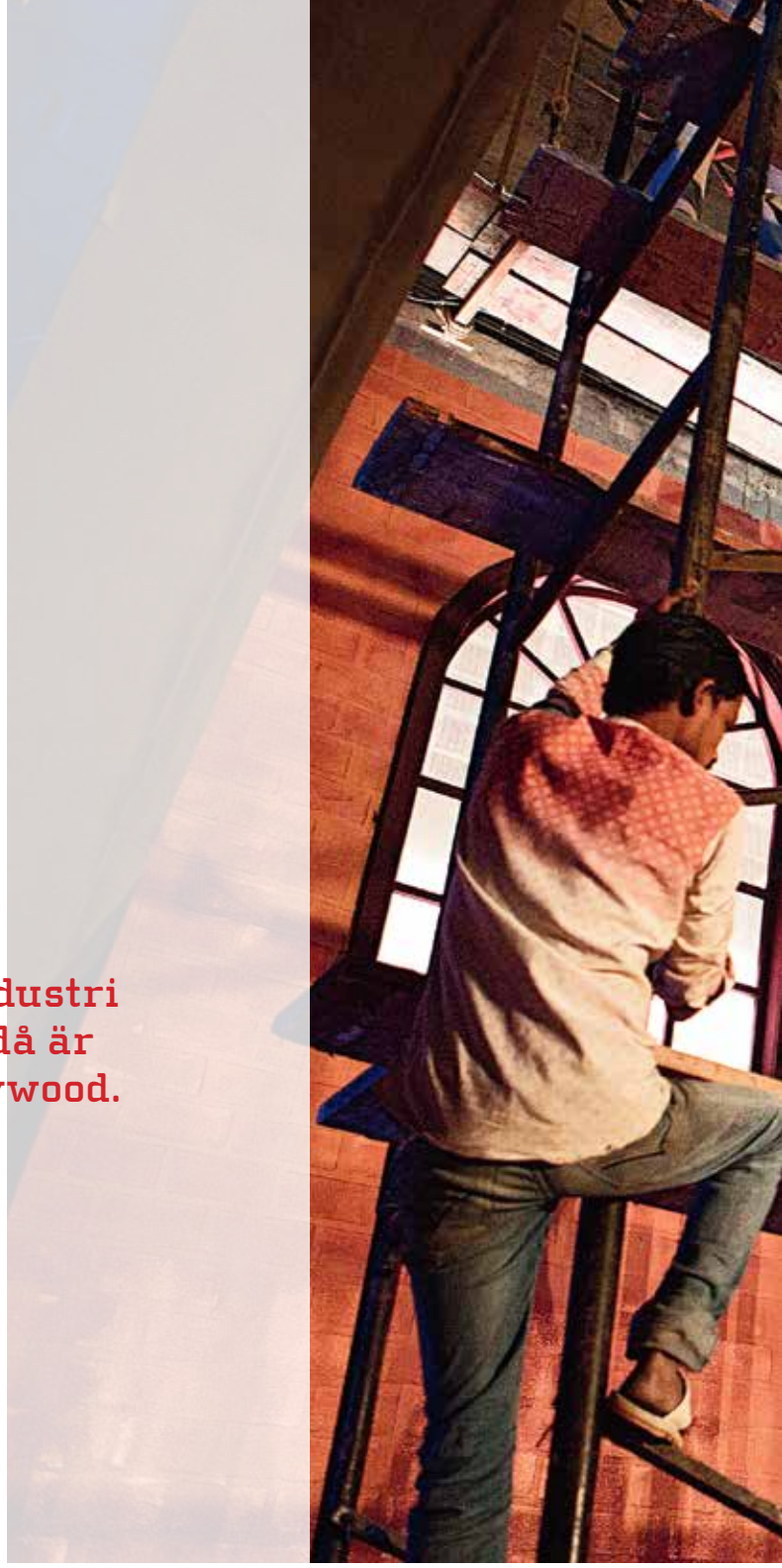

Solen steker. Det är förmiddag och ett 30-tal inspelningar pågår i Film City i Mumbai. Den hinduiska apguden Hanuman sitter i skuggan tillsammans med demonhärskaren Ravana på en grusplan. 8-årige Omar och 10-årige Khush är vana barnskådespelare och gör ofta inhopp i olika tv-serier.

Några meter bort pågår en tagning av Satrangi Sasural, en komediserie där en kvinna tampas med sin makes släktingar. Inspelningen har pågått varje dag i en månad. Majoriteten av alla indiska kvinnor flyttar hem till sina svärföräldrar när de gifter sig och temat är återkommande i tv-serier.

– Det är hemmafruar som tittar på såpor och då måste ämnena vara relevanta för dem, säger Champa Tiwari som jobbat som ljudtekniker i över 30 år.

Den indiska tv- och filmindustrin växer med 15 procent varje år. Kriminalserier och utländska koncept i indisk tappning gör intåg i branschen. Tekniken utvecklas i en snabb takt, men fortfarande är säkerheten för de anställda bristfällig.

– Alla tror att underhållningsbranschen är glamourös, men allvarliga olyckor sker varje vecka i samband med film- och tv-inspelningar, säger Opender Chanana, regissör och författare till boken The Missing 3 in Bollywood – Safety, security and shelter.

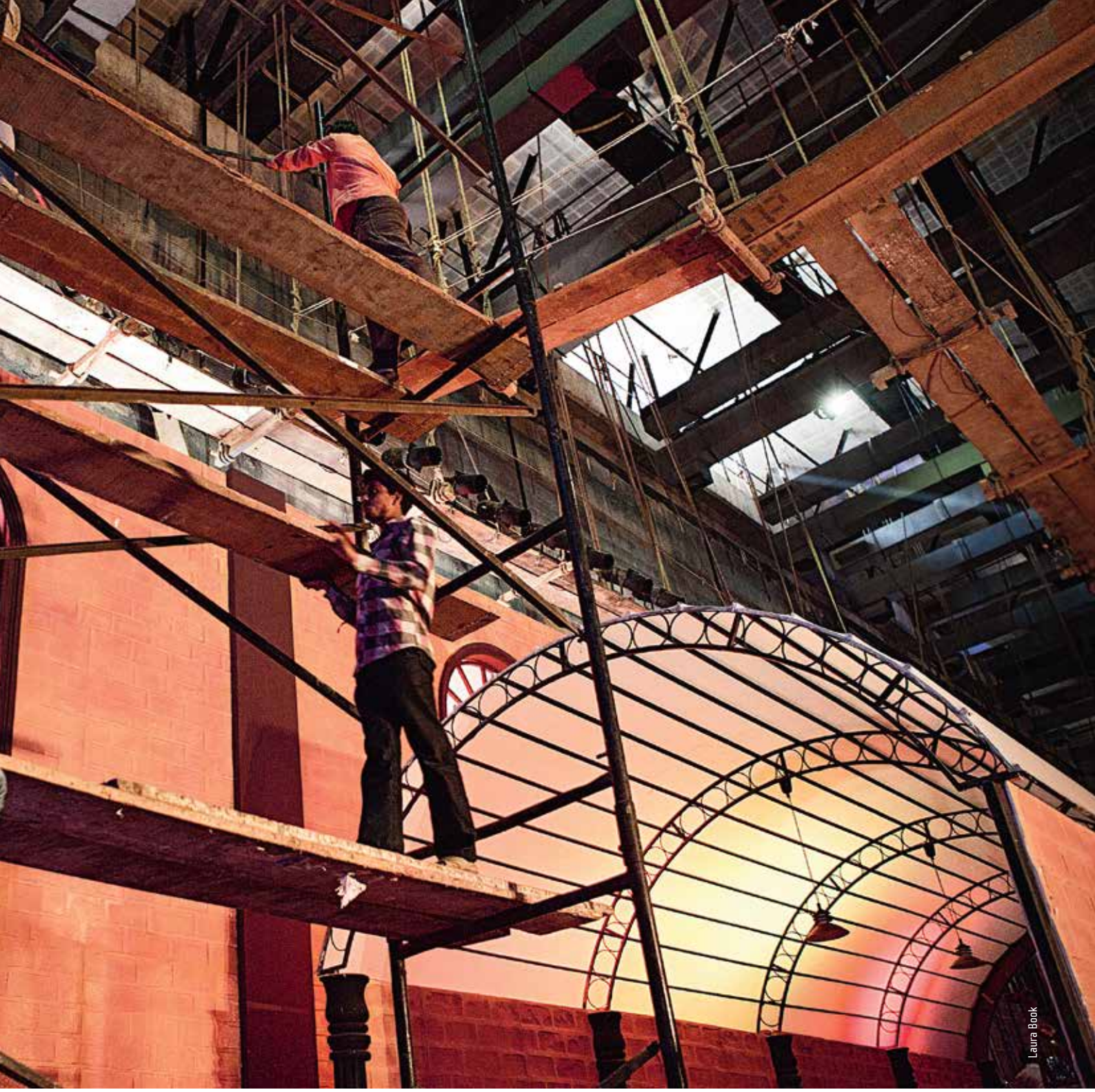

Allvarliga olyckor sker varje vecka i Film City. De som bygger rekvisita och dekor utsett för flest risker.

Det är de som bygger rekvisita och dekor som utsätts för allra flest risker, men det har också skett dödsfall bland stuntmännen som ofta saknar den utrustning och utbildning som krävs. Det senaste fallet var en stuntman som drunknade efter att han blev fast i bilen han kört ner i en sjö.

Dagstidningen Mumbai Mirror skrev nyligen om att skådespelerskan Priyanka Chopra svimmat under en fyra sidor lång monolog.

– Stjärnorna har specialstatus, men ingen bryr sig om en scenarbetare dör. Värdet av mänskligt liv ska inte vara beroende av personens status, säger Opender Chanana.

I Film City är studion för den indiska versionen av reality-serien Master Chef under uppbyggnad. Arbetsklädseln för scenarbetarna består av flipflops och jeans.

Ingen har något skydd för öronen trots ett buller av maskiner. En yngre scenarbetare svetsar en hylla i metall, men använder inga skyddsglasögon. När han hållit på i några minuter avbryts arbetet efter att han har fått något i ögat. Hans kollega använder därefter solglasögon som skydd mot gnistorna.

– Arbetsutrustning saknas för det mesta, säger han.

Enkla byggställningar står utplacerade i det mörka rummet. I taket hänger plankor utan räcken som ljusarbetarna går på när de

Byggnadsarbetet är i gång i studion för den indiska versionen av reality-serien Master Chef. Mannen som använder vinkelslip på bilden måste några minuter senare avbryta sitt arbete eftersom han fått något i ögat.

Laura Book

sätter belysningen. Endast rep håller uppe lamporna.

– Fall från hög höjd är en av de vanligaste olyckorna som sker, men ändå sker inget förebyggande arbete, säger Opender Chanana.

Under de senaste åren har filmbranschen blivit alltmer internationell med stora succéer som Slumdog Millionaire, Life of Pi och The Lunchbox som delvis spelats in i Indien. Publiken ser allt oftare på samma filmer och tv-serier runt om i världen. Ändå har det haft en liten inverkan på arbetsvillkoren för indiska filmarbetare.

– Varför följer inte filmbolagen samma regler här som när de arbetar i Schweiz, frågar han.

I Film City jobbar minst 100 personer på en inspelning. Bakgrundsteamet är ofta först plats. Kostym-assistenten Sumita Mouriya är den enda kvinnan bland en grupp män som sitter vid

Laura Book

Sömmerskan Sumita Mouriya på sin arbetsplats i Film City.

en klädställning. En blytung symaskin är riggad bredvid dem och ett strykjärn står uppställd på ett bord. Sumita Mouriya har åkt hemifrån vid 5 på morgonen och räknar med att jobba i minst 12 timmar. Det är vardag för de flesta bakom och framför kameran. Det är sällsynt med lediga dagar och ibland kan arbetsdagarna vara upp till 16 timmar.

– Vad är det för liv? Du jobbar, äter och sover, säger Opender Chanana.

Arbetsresorna är långa i megastaden Mumbai då det är ovanligt att man bor nära inspelningsplatserna. Trafiken är ökänd, olyckor är vanliga och oftast sitter du fast i bilköer i timmar.

– Det är en hård press och extremt långa dagar. Det gör att många har kört ihjäl sig på sina hemresor. Senast igår hörde jag om en ung kille som dog på sin motorcykel efter en lång arbetsdag i Film City, säger Champa Tiwari.

Det är ovanligt att någon är försäkrad. Det innebär att ersättning vid dödsolyckor under arbetsresor inte betalas ut. Det är ett hårt produktionstryck och i Film City är det bara tre lediga dagar.

Det internationella fackförbundet UNI-MEI har dragit igång ett projekt för att förbättra säkerhetsarbetet i Bollywood. Målet är att få till en större förändring i hälso- och säkerhetsarbetet. De långa arbetstiderna är ett stort problem, precis som uteblivna löneutbetalningar som tar fokus från annat. Det handlar också om att ställa krav på att ha tillgång till toaletter, rent dricksvatten och dräglig boende.

Laura Book

På Indiens självständighetsdag, republikens dag och första maj pågår inga inspelningar.

Champa Tiwari har flera gånger deltagit på det globala fackförbundets IAEAs, International Arts and Entertainment Alliance seminarium om en förbättrad säkerhet i den indiska filmbranschen.

– Det har varit samma sak i alla år jag har jobbat. Det är svårt att få till en förändring om produktionsbolagen inte är med på det, säger hon.

Hanna Harvima är sakkunnig på det internationella fackförbundet UNI-MEI som dragit igång ett projekt för att förbättra säkerhetsarbetet i Bollywood. Målet är att föra samman olika fackförbund för att få till en större förändring i hälso- och säkerhetsarbetet. De långa arbetstiderna är ett stort problem, precis som uteblivna löneutbetalningar som tar fokus från annat. Det handlar också om att ställa krav på att ha tillgång till toaletter, rent dricksvatten och drägligt boende.

– Det finns exempelvis numera en ambulans i Film City, så det har varit några framsteg under de senaste åren, säger Hanna Harvima.

I en globaliserad filmindustri där tv-serier spelas in och visas runt om i världen, är målsättningen att arbetsförhållandena ska bli mer lika oavsett var jobbet görs.

– Nya idéer och arbetssätt finns överallt i alla länder, så därför är det viktigt att träffas för att lära oss av varandra.

JULIA WIRÆUS

Laura Book

Hanuman – Omar, 8 år, spelar apguden Hanuman i komediserien Satrangi Sasural. Mumbai, Indien.

Indiens filmindustri

✔ Film City i Mumbai byggdes 1911. Här finns 16 inomhusstudios samt 42 utomhusstudios bestående av exempelvis parker, en sjö och ett välanvänt tempel. Dagligen pågår ett 30-tal film– och tv-inspelningar i det drygt två kvadratkilometer stora området. Här finns även vilda tigrar.

✔ Indiens filmindustri omsätter näst mest pengar efter Hollywood och producerar årligen ett tusental långfilmer.

✔ Det finns 22 officiella språk i landet och det produceras filmer på alla språk. Hindi är det största filmspråket. Den största filmindustrin har sin bas i Mumbai, men många filmer görs även i Hyderabad, Chennai och Bangalore.

✔ Bollywoodfilmer har en stor publik i hela södra Asien i länder som Nepal, Bangladesh och Sri Lanka. Tiden efter självständigheten 1947 ses ofta som en guldålder inom indisk film.

✔ Branschen domineras fortfarande av män i så gott som alla positioner. Högsta domstolen tog i november 2014 bort det förbud som hindrade kvinnor att arbeta som maskörer i Bollywood. Det var fackförbundet The Cine Costume Makeup Artists and Hair Dressers Association som decennier tillbaka infört förbudet med motiveringen att manliga medlemmar inte skulle bli av med sina jobb.

Säkerhetsbrister i Bollywood

De vanligaste olyckorna är fall från höga höjder, bränder eller elchocker. Utöver dem är utmattning vanligt till följd av extremt långa arbetspass utan lediga dagar.
Adekvat utbildning och arbetsutrustning saknas ofta.
Uteblivna löner och avsaknaden av arbetskontrakt är vanligt, vilket gjort att säkerhet inte har prioriterats.

Källa: The Missing 3 in Bollywood – Safety, security and shelter, av Opender Chanana.

Osäkra frilansvillkor vetenskapligt kartlagda

De frilansande skådespelarnas osäkra vardag med en ständig kamp för nya uppdrag är nu vetenskapligt kartlagd. Kåren har större chans att lyckas förbättra sina villkor än många andra grupper med osäkra anställningar, tror forskaren Danka Miscevic.

Ulla Berg Svedin känner igen resultaten i den nya rapporten skriven av Danka Miscevic.

Att söka jobb är arbetskrävande, brukar man säga. För frilansande skådespelare är det ett ständigt pågående projekt, som under perioder mellan uppdragen blir extra intensivt.

Under arbetslösheten måste de inte bara jaga nya uppdrag, utan samtidigt underhålla sin ”skådespelarkondis”, skriver Danka Miscevic i doktorsavhandlingen ”Bortom scenen – en sociologisk studie av frilansande skådespelares villkor”.

– De kämpar hårt med att underhålla sitt arbetsmässiga hantverk. De utför ett arbete, som är nödvändigt för att hålla skådespelarförmågan uppe, men utan lön.

Avhandlingen från Göteborgs universitet bygger på intervjuer med frilansande skådespelare.

Ovissheten och konkurrensen om uppdrag påverkar på flera plan; ekonomiskt, socialt, emotionellt är tre av dem. För att förstå skådespelarnas frilanstillvaro måste man se hur olika delar samverkar, enligt Miscevics forskning.

Arbetslöshetsperioder leder inte bara till sämre ekonomi, utan får sociala konsekvenser. Den arbetslöse har sämre tillgång till konstnärliga rum, mindre möjlighet till kollegiala diskussioner och erkännande av sitt konstnärskap.

Miscevic för också in genusperspektivet i sin analys.

– Äldre kvinnor känner störst ovisshet över om de ska få framtida engagemang. I viss mån gäller den största oron även äldre män.

– Kvinnor i alla åldrar har också svårare att få erkännanden för sin yrkesutövning och upplever sig mer stigmatiserade vid arbetslöshet än män.

Avhandlingen visar också att ovisshet-en leder till en stark upprördhet över de dåliga villkoren. Det väcker vilja till krav på förändringar och motstånd.

Visserligen finns en rädsla för att få dåligt rykte om man protesterar mot villkoren under sina engagemang och därmed få svårigheter i den hårda konkurrensen om uppdrag. Branschen är liten och rykten sprids snabbt. Men förutsättningarna för motstånd är större än hos många andra grupper med osäkra anställningar.

– Ja, eftersom yrket är kollektivt, skådespelare har en stark yrkesidentitet och en hög facklig anslutning.

Danka Miscevic säger att Teateralliansen är viktig, eftersom de intervjuade upplever att den inte bara ger trygghet utan också signalerar ett erkännande av yrkesrollen.

Skådespelerskan Ulla Berg Svedin är sedan årsskiftet frilansare efter över 30 års anställning på Folkteatern i Göteborg. Hon känner igen resultaten i forskningen utifrån sin erfarenhet under många år med fackliga uppdrag.

– Redan vid en ålder av 45 till 50 år minskar antalet roller för oss kvinnor. I äldre dramatik är de ännu färre om du inte byter kön.

Ulla Berg Svedin håller med om att Teateralliansens verksamhet borde utvidgas.

– Oändligt många fler skulle behöva den. Med tanken på hur vår arbetsmarknad ser ut borde samhället ta mycket mer ansvar.

– Konst och kultur är oerhört viktigt för ett människovärdigt samhälle. Varför ska vi i den sektorn ha så dåliga löner och villkor?

I Västra Götalandsregionen finns Kulturakademin Trappan, som erbjuder kompetensutveckling för kulturarbetare inom scen, ton, tv och film.

Ulla Berg Svedin var med och startade verksamheten och är arbetande ordförande i akademin.

– Verksamheten är oerhört viktig för kulturlivet i Västsverige, dels för att du ska kunna stanna och försörja dig här, dels för att du ska få nödvändig kompetensutveckling.

CARL VON SCHEELE

Vill du veta mer

Den som vill läsa Danka Miscevics avhandling kan ladda ner den från nätet:
https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/37022

Eller gå in på Göteborgs universitets biblioteks hemsida: www.ub.gu.se
Sök på Danka Miscevics namn så dyker en länk till doktorsavhandlingen upp.

STOCKHOLM
ACADEMY OF
DRAMATIC
ARTS

Erasmus+

Meeting place –
Music Theatre Landscape, 6 ECTS

Summer course in Portugal for directors, choreographers, actors, singers, set designers, lighting designers and others in the performing arts and landscape architects. Starts 10 June.

Application period 19 January–5 March

For further information:
www.sada.se

STOCKHOLMS DRAMATISKA HÖGSKOLA
Stockholm University of the Arts

prolight+sound

15/4–18/4 2015

STAGERY

Showtech goes Prolight + Sound

Nyhet! Stagery – en helt ny grupp utställare introduceras på Prolight + Sound 2015 tack vare sammanslagningen med SHOWTECH-mässan från Berlin. Scenografer, ljud-, ljus- och scentekniker, filmskapare, make-up artister, maskörer, kostymdesigners, kostymörer med flera välkomnas till Frankfurt. Ett bra tillfälle att knyta kontakter och nätverka för alla intresserade av scen- och filmproduktion.

Mer information:
www.showtech-goes-prolight.com
info@messefrankfurt.se
Tel. 08-660 00 45

messe frankfurt

Hur ser barnteaterns ekonomiska villkor ut? Har en krympande kulturbudget lett till att fria grupper som förr reste på turné med en stor ensemble förbytts till ett radband av monologer? En uppsjö av frågor dök upp när Scen & film försökte reda ut begreppen och – frågorna är heta!

Martin Skog

Ur Teater Tres föreställning "Peka Trumma Dansa". Medverkande: Hilda Rydman, Hui-Han Hu Gustavsson/Steve Shungu, Per Dahlström och Sara Myrberg.

Skolor kan inte skilja på am

"Tack för inslaget i Scen & Film som berör ämnet svensk barnteater. Artikeln skulle gärna ha kunnat beröra de ekonomiska villkoren mer…"

Så inleder Magnus Ödéhn från Obanteater i Malmö ett mejl till redaktionen efter artikeln "Hur står det till med världens "bästa" barnteater?

Mejlet blev den första brickan i ett frigrupps-Domino. Spaningen resulterade i ett oräkneligt antal kontakter med myndigheter, branschorganisationer, teatrar och scenkonstnärer. Varje samtal reste nya frågor ty hur står det till med barn- och ungteaterns ekonomi?

Är det så att en krympande kulturbudget lett till att fria grupper som förr reste runt med stor ensemble på turné idag har förbytts till ett radband av monologer? Vad händer om somliga grupper, vissa kanske utan konstnärligt kvalitetstänk, dumpar priserna på en ansträngd marknad? Hur påverkar arrangörernas kunskap om Skapande Skola, inköpen av scenkonst? En kö av undringar som inte resulterade i några entydiga svar men klart visar att detta är heta frågor!

Problemen formuleras olika, möjligheterna likaså. Vad som framgår är att införandet av Skapande Skola-medlen orsakat förvirring kring vad pengarna egentligen kan användas till.

Som någon drastiskt konstaterade: "Många ute i skolorna verkar ha fått för sig att det är någon sorts klipp och klistra-stålar". En missuppfattning om att medlen skulle vara öronmärkta för projekt där elever själva fysiskt medverkar.

Detta försöker Kulturrådet nu på sin hemsida rätta till med ett tydliggörande om att det går utmärkt att söka anslag för teaterbesök. Per Löfblad, Teater Spektaklet och Sara Myrberg från Teater Tre har båda märkt ett förnyat sug efter scenkonst. "Skolorna börjar efterfråga riktiga teatermöten, man vill ha professionell teater".

Något annat Kulturrådet betonar är: "… kommunernas eget ansvar för att barn och unga får tillgång till kultur, på fritiden och inom förskolans och skolans ram. Skapande Skola utgör ett komplement till skolornas egen budget för kulturverksamhet i skolan." Ett komplement alltså, inte i stället för.

Erik Hinnerdal

Teater Spektaklet Bild ur föreställningen "Arken". Dockmakare & scenograf: Eva Grytt.

Jonas Jönerber

"Lyckans Galosch" med Teater Per. På bild: Ulf Eriksson, Baura L Magnúsdóttir och Magnus Lundblad.

atörer eller proffs

I levande livet ter det sig annorlunda. Petra Weckström, vd för Länsteatern i Örebro, är uppbragd över att Skapande Skola på flera håll i regionen ersatt kulturpengen. Ett annat problem som hon och producenten Agneta Bertilson larmar om är okunskapen hos arrangörerna.

– Det har blivit fult att prata om professionalism. Plötsligt framförs krav på "alla barns rätt till amatörteater". Beställare kan inte skilja på amatör- och professionell teater. Amatörteater är en positiv aktivitet men absolut inget alternativ när det gäller barns rätt till konstnärliga möten, säger Agneta Bertilson.

Petra Weckström menar att det på vissa håll har gått så långt att arrangörer och utövare tillhör samma krets och köper in amatörteater av varandra för Skapande Skola-pengar!

– Det finns bra idéer med samverkansmodellen men kunskapen har glömts bort. Som det nu är har makten i regionerna flyttats ner dit kompetensen ännu inte nått. Här måste till utbildning. Vi måste diskutera och problematisera kring barns teaterbehov. Örebro läns landsting har nu satsat på en film kring kulturfrågan men i den finns inte ett enda exempel på när eller hur barn får uppleva professionell konst. Nu ordnas samverkansseminarier kring skola och kultur, men då har arrangörerna exkluderat alla kulturinstitutioner i regionen!

Petra Weckström och Agneta Bertilson är upprörda och på Regionteatern i Örebro tänker de absolut inte låta sig nöja.

Bristande insikt hos beställare är ett generellt problem.

Magnus Ödéhn från Obanteatern uttrycker respekt för lärares pressade arbetssituation. Men den och minimala kulturanslag bidrar till dumsnålhet. Det är svårt att ställa rimliga kvalitetskrav utan den vägledning som det tidigare systemet med kultursekreterare erbjöd.

Magnus Ödéhn ger ett exempel på hur Teater Som Vi vid utbudsdagar i Hässleholm erbjöd extrapris – 5000 kronor för en föreställning, 8000 för två.

– Vilken nivå kan man hålla för ett så otroligt lågt pris? undrar han och jag ställde samma fråga till en av gruppens medlemmar Ida Leden.

– Vi driver gruppen tillsammans, har ingen producent och pjä-

Ur Teater Tres föreställning: "#santenligtmej", med Lisen Rosell och Daniel L Agorander.

sen "Du è Du & Jag è Jag" är 27 minuter lång så vi tyckte att det var ett rimligt erbjudande.

Teater Som Vi har inte reflekterat över om deras prissättning dumpar marknaden.

– Vi har inte funderat över andras villkor. Tvärtom klagar vissa arrangörer på vad de tycker är dyrt.

Ida Levens uttalande speglar läget. Landets 78 fria grupper är en brokig skara. Vissa jobbar utan facklig kontakt och prioriterar inte en diskussion kring konstnärlig kvalitet. Verksamheten framstår som en hybrid mellan hobby och professionalism.

– Fast det är klart att vi måste göra något bra, säger Ida Leven.

Men hur definiera "bra"?

Något annat som krånglar till villkoren för fria grupper (som tveklöst står för landets största barnteaterutbud) är bristande samordning och kommunikation. Sara Myrberg berättar att ungdomsföreställningen "#santenligtmej" fick turnéstöd från Landstinget i Stockholms län, som i samma giv gav Unga Klara ett särskilt bidrag för att åka ut och spela gratis i länets skolor.

– Fantastiskt för alla ungdomar som på det sättet mötte Unga Klaras högintressanta arbete. Men det blev en miss i logistiken eftersom få då köpte vår turnéföreställning.

I Uppsala spelar sedan många år Stadsteatern gratis för barn, men det uppstår sällan krockar med frigruppsteatern eftersom man vänder sig till olika åldersgrupper. Ibland kör det dock ihop sig. Per Löfblad Teater Spektaklet:

– I höstas hade vi i ett samarbete med Teater Tusan, vi hade premiär på "Arken" som riktar sig till barn 6–10 år. Samtidigt kom Stadsteatern med två elevproduktioner från STDH, som var riktade till årskurs 2 och uppåt. De erbjöd gratisteater. Och med Stadsteaterns resurser vad gäller PR och möjligheter att nå ut, ledde förstås till att skolornas intresse för vår föreställning som kostar pengar minskade.

Hur är det då med gruppernas möjlighet att ta ut skälig ersättning?

Att kommunerna har mindre pengar till kultur är en konsekvens av politiska beslut och ett problem både för fria grupper liksom för institutionsteatern. Unga Dramatens Agneta Ehrensvärd:

– Vår budget om 7,7 miljoner kronor ligger på samma nivå som för tre år sedan. I praktiken innebär det en minskning eftersom kostnader och löner ökat. Med dessa pengar skulle vi kunna göra massor av monologföreställningar. Men varken vi eller publiken är direkt superintresserade av det, så vi prioriterar färre uppsättningar med fler skådespelare. Vi vill värna om publikens förtroende. Det är en eloge för oss att det finns lärare som tar med sina klasser ända från Södertälje hit. Unga Dramaten vill vara en mötesplats för alla, inte bara för de barn som har intresserade föräldrar eller motiverade lärare, så där har vi en nöt att knäcka när det gäller prissättning.

Teater Tre har ett ungefärligt snittpris per föreställning om cirka 10 000 kronor.

Bild från Obanteaterns föreställning "Det röda äpplet".

I den senaste "Peka Trumma Dansa" består ensemblen av fyra skådespelare. För Sara Myrberg är teaterns budget en helhet.

– Vi gör konstnärliga val och då blir vissa uppsättningar dyrare medan andra är "billiga".

Gungor och karuseller. Också hos Teater Pero ligger priset runt 10 000 kronor. Peros Carina Nilsson var mellan 1996 och 2000 producent för Teater Turius. Hon minns att deras pris per föreställning då låg omkring 5 000 kronor per föreställning.

Från 5 000 till 10 000 kronor på 18 år alltså. Men om vi idag har fler miniföreställningar och monologer är svårt att fastslå eftersom undersökningar saknas. Däremot vittnas om att teater "säljer mindre". Uppgifter kring scenkonst är svåra att få grepp om eftersom definitionerna om vad som är vad, dels förändrats över tid och dels skiljer sig beroende av vem som frågat. Samtliga Scen & film talat med välkomnar dock en ny enhetlighet: Statens Kulturråd, TC, Myndigheten för kulturanalys, Kulturdatabasen, kulturdepartementet, institutioner.

Solklart är också att den som siktar på att bli rik ska söka sig till andra områden. Kulturen har aldrig någonsin i historien klarat sig utan offentligt stöd och mecenater. Och grunden till allt heter kvalitet. Magnus Ödéhn efterlyser en genomlysning av frågan inte minst inom frigruppsorganisationen.

– Vi måste garantera kompetens när vi ställer ekonomiska krav.

PIA HUSS

EkoTegel

PULP ART SURFACES
THE ONLY ECO WALL SKIN
MADE IN THE U.S.A. - PATENT PENDING

100% ÅTERVUNNET

Miljövänliga 3D wall skins till film, tv, reklam, mässor, teatrar, utställningar och skyltning.
Våra wall skins finns i 10 olika strukturer är tillverkade av 100% återvunnet papper, kartong och träflis.
Du designar ditt eget motiv som antingen dekormålas eller UV-printas digitalt*.
Alla våra wall skins kan återvändas, återvinnas eller komposteras. Vi tänker på miljön!
Kontakta oss så berättar vi mer.

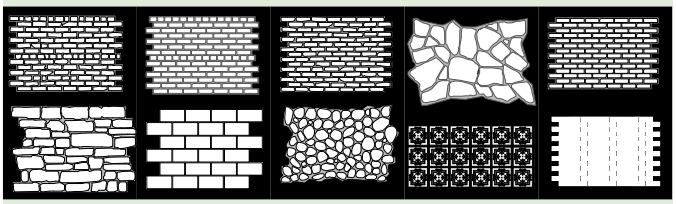

*) 10 olika strukturer varav 7 st kan UV-printas digitalt, alla kan dekormålas.

Info och inspiration:
www.ekotegel.se
info@ekotegel.se | tel: +46 70 3206006
Finns på lager i Stockholm

Liten teater i rampljuset på Röhsska museet

En kringresande teater har flyttat in i Röhsska museets största utställningshall.

Skulptören Torsten Jurell, tidigare verksam som scenograf och Teaterförbundsmedlem, har byggt sin egen teater.

– Det här blev min väg tillbaka in i scenkonsten. Nu är jag teaterdirektör och har en egen rundhorisontscen!

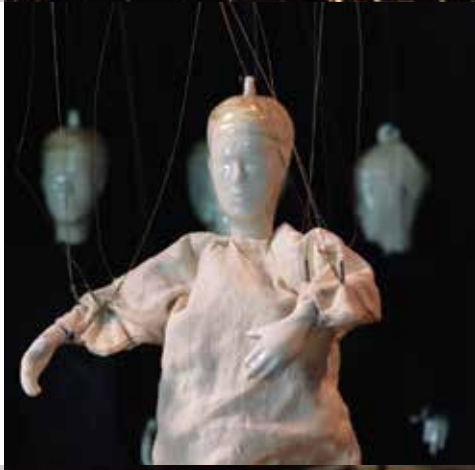

Narrstreck i Månsken heter utställningen på Röhsska museet. Det är bilden av en teater som Torsten vill att besökaren ska uppleva. Magin i att vandra in bakom scen en eftermiddag – där du ser en massa saker som du inte vet om de ska vara med i föreställningen eller inte. Där står rekvisita och flyttlådor, som om teatern vore på turné. Så i nattens månsken framträder världen på nytt. Den blir annorlunda och tvetydig.

I utställningsrummet syns skuggor som kastas och förändras. I lokalen finns hundratals skulpturer i porslin. Besökaren möter teatersällskapet – ensemblen – med ryggen mot betraktaren, via en video som spelas mot en vägg. Det är ryggar och en massa linor. Bakom väggen, finns teatern byggt som ett rum i rummet.

Ljuset tonar ner. Diskreta ljud, en trumvirvel, en klocka, ett kling, ett klappträ, ett pling. Ridån går upp: bakom första, andra och tredje fonden rör sig dockor med små rörelser – armar och händer, det hörs ett försiktigt muller.

– Idén om att bygga en teater med små marionett-skulpturer fick jag i Kina. För mig är detta en hyllning till teaterns magi, så som man såg på teatern som barn!

Torsten kommer från Göteborg och besökte ofta Stadsteatern

som barn – bilderna och minnena därifrån lever starkt kvar. I omgångar har han återkommit till teatern. Först som teatermålare och scenarbetare i huset på Götaplatsen. Senare efter att ha utbildat sig på Valands konsthögskola, tog han uppdrag som scenograf på flera olika teatrar.

– Jag halkade in på ett bananskal och har gjort 13 scenografier. Jag valde så småningom bort teatern. Mitt jobb som scenograf var inte på liv och död. Inte på samma sätt som för regissören Eva Bergman, som jag jobbade med. Jag såg upp till henne, och Stadsteatern var min stora skola. Där lärde jag mig att allt var möjligt. Faktum är att det var mötet med Eva Bergman som fick mig att förstå att det var för min egen bildvärld jag brann.

Torsten har däremot alltid varit intresserad av folklig konst. Varje år sedan 2007 har han rest fram och tillbaka till Beijing i Kina för att där på plats kunna arbeta med sin konst. Där fann han som skulptör ett nytt sammanhang att verka i.

– Resorna till Kina har frigjort en massa saker och har gjort att mitt konstnärskap tagit en annan riktning. När jag återvände 2008 var det för att medvetet söka mig till ett samhälle som uppvisar årtusenden av levande hantverkskunnande. Något som särskilt ligger i öppen dager i staden Jingdezhen där stora delar av den kinesiska porslinstillverkningen har skett, och där många konstnärer numera verkar. Där finns ett myller av skulpturfabriker och ateljéer för hantverkare, formgivare och konstnärer. Hit

Foton: Carl Ander, Jan Attar, Torsten Jurell, Hu Lumin.

söker sig konstnärer från hela Kina för att utsätta traditionella hantverkare för nya prövningar som får keramiken att blomstra.

Under en av sina resor till Kina kom han över en slags stav-dockor – marionetter som styrs av pinnar underifrån, och han bestämde sig för att bygga en egen teater. Marionetter styrda genom linor via ett kamverk. När han sedan visade upp sitt verk i det avantgardistiska galleridistriktet 798 i Beijing fick han om och om igen samma fråga.

– Kineserna frågade: ”Vem drar i trådarna”, maskinen svarade jag. ”Men vem styr maskinen?”, det tyckte jag var intressant. Vem är det egentligen som styr oss artister. Är vi maktens megafoner, visselblåsare eller både och? Folk läser in vad de själva vill i denna lilla teater. Faktum är att jag inte behöver ha någon pjäs, det som sker på scen förändras hela tiden. Ljus och rörelse är visserligen koordinerade, men nästa gång den spelas så ser det annorlunda ut. Maskineriet kör enligt ett matematiskt schema, säger Torsten.

Han har byggt teatern under ett pågående projekt på Konsthögskolan, som projektstudent i två år, och han började bygga utan kunskap i svetsning eller i programmering – däremot stort tålamod och envishet.

– Som bildkonstnär förmedlar jag ju en icke verbal erfarenhet, så jag laborerar med teaterns ordlösa uttryck. Det är spännande att se hur folk som annars inte intresserar sig för konst, stannar upp och säger – du har ju gjort en dockteater! De ser attributen och upplever att det är fritt att associera. Teatern gör det möjligt att nå en större publik.

De nio marionetterna i porslin som utgör ensemblen i teatern är både lika varandra, stöpta i samma form men samtidigt individuella i uttrycket när man skärskådar dem. Skillnaderna ligger framför allt i huvudbonaderna – för Torsten är de en slags tidlösa världsmedborgare, lite androgyna i uttrycket. En är klädd i vitt, de andra är svartklädda, vilket för tanken till det grekiska dramat – en skådespelare omgiven av Chorus (folket) – folkets berättarröster i åtta svartklädda gestalter.

– De påminner om en liten elfenbensskulptur jag har hemma som ursprungligen är från Kina. Den fanns i mitt föräldrahem och betydde en hel del i mina fantasier om världen utanför Mölnlycke där jag bodde som barn.

2009 höll Torsten på med ett konstprojekt om en kackerlacks-flicka som gett sig ut i världen för att söka kärlek. Hans resor till Kina resulterade i en stor utställning som visades på Östasiatiska museet ett år senare, men senare även på Röhsska museet, där den integrerades i museets kinesiska och japanska samling. Det är också på initiativ att Röhsska museet som Torsten åker tillbaka till Kina 2011 för att göra en ny utställning. Jingdezhen där Torsten jobbade beskrivs nu i termer som ett nytt ”798”.

– På så vis blir museet inte bara en förvaltare av en fantastisk samling gammalt kinesiskt porslin, med många viktiga föremål från Jingdezhen, utan det är även ansvarigt för att addera nya influenser till staden, skriver Torsten i sin utställningskatalog.

Titeln på utställningen Narrstreck i Månsken är central för Torsten. Betydelsen av den är att vi manipuleras till att tro. En narr är en gycklare, en upptågsmakare. För Torsten representerar ordet narrstreck ”teatern”, och i projektet är dess skådespelare ”aktörer”. I månens ljus framträder allt på ett nytt sätt, med andra konturer, andra associationer. Allt blir tvetydigt, vilket inte betyder att det är mindre sant.

– Men, och inte minst, det är ett konstnärligt berättande jag återkommer till.

Faktum är, påpekar Torsten, att han jobbar med teater nu, fast på ett annat sätt och mer från sina egna utgångspunkter. Tidigare har han haft förmånen att ställa ut sina verk i teaterlokaler som Aliasteatern i Stockholm.

– Jag har hittat min egen väg in till teatern. Jag borde kanske hyra in mig på Aliasteatern, som ju är en fantastiskt lokal, och sälja biljetter till mina föreställningar, säger han med ett leende.

MAGDALENA BOMAN

Historien om arbetarrörelsens engagemang för svensk film

Produktion, distribution och visning av film i Sverige domineras idag av Bonnierägda SF, Svensk Filmindustri. Men så har det inte alltid varit. SF grundades 1919. Men redan under de sista åren på 1800-talet visade Folkets Hus och Folkets Parker film.

Nya tider stod för dörren när arbetarrörelsen växte fram. Här fanns både nyfikenhet på och visioner om filmen som förändrare och förnyare av kulturen. Film var konst för den moderna människan, men också propagandaredskap och underhållning.

Filmvetaren Jon Asp bidrar i boken Film för folket – Om Folkets Hus och filmen med viktig historieskrivning om arbetarrörelsens engagemang för svensk film som konst och förändrare. Vid förra seklets ingång var rörelsen en mäktig kraft som samlade det socialdemokratiska arbetarepartiet, LO, konsumentkooperationen, delar av frikyrko- och nykterhetsrörelserna. Och så Folketshusrörelsen.

Efter ett inledningsvis lågintensivt gräsrotsarbete för filmen var det så 1937 dags för mer strukturerade filmpolitiska steg. Folkrörelsernas filmorganisation, Filmo bildades. Och på fullt allvar diskuterades att köpa SF – pengar fanns, men SF ville inte sälja.

Snart bildas istället Nordisk Tonefilm och plötsligt visar rörelsen inte bara film, utan blir importör, distributör och framför allt: producent med egen filmstudio. Det satsas på det nya, och bland andra Ingmar Bergman gör tre filmer.

Det dröms om att filmatisera det stora arbetareposet – Sveriges svar på Vredens druvor. Men istället blir det en ”svärmisk allmogefilm” som låter tala om sig. Vågade ”Hon dansade en sommar” gör stor internationell succé – bara i Uruguay ser 300 000 personer den. Men trots det går efter ett 60-tal filmproduktioner Nordisk Tonefilm i graven i slutet av 60-talet. Fast Folkets Hus och Parker lever vidare.

Idag är deras biografer digitaliserade och kan visa det senaste från Hollywood liksom direktsänd opera från Metropolitan i New York… Är FHP kanske rent av på uppåtgående?

Nja, Jon Asp är garderat tveksam. ”I ett förhärskande informations- och underhållningssamhälle har ambitionen att fostra och bilda mer eller mindre spelat ut sin rätt, men målet att sprida film består”.

GERT LUNDSTEDT

Försäkra din inkomst för 97 kr per månad

Vi försäkrar det mesta; vårt hem, bil, båt, djur. Inte för att vi förväntar oss att det ska hända något utan för att vi ska vara försäkrade om det händer.

Det gäller även när man försäkrar sin inkomst vid arbetslöshet.

Efter 12 månaders medlemskap har du möjlighet att få inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Om du är medlem kortare tid, eller saknar medlemskap helt, kan du få ersättning enligt grundförsäkringen. Så länge du betalar din medlemsavgift är din inkomst försäkrad genom ditt medlemskap hos oss.

Företagare kan också ha rätt till ersättning

Företagare har precis som anställda rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet men det finns ingen möjlighet att kombinera ersättning med egen verksamhet för den som huvudsakligen varit egen företagare.

På www.unionensakassa.se kan du läsa mer om reglerna för företagare, eller hör av dig till oss via mejl eller telefon.

Du når kultursektionen på, 0770-77 77 88, mellan klockan 9.00-11.00. Mejl skickar du till: kultursektionen@unionen.se

UNIONEN
A-KASSAN

När fascismen vill tysta – låt oss höras!

I slutet på december rör sig en skådespelare från en punkt till en annan på en scen under en öppen repetition i Madrid. Inget är klart, mycket är öppet, texten är gammal och älskad. Sceneriet hinner knappt börja förrän regissören står på scenen bredvid skådespelaren: ”vänta”. De väntar tillsammans en stund. Sen frågar regissören: Vad betyder den här övergången för dig? Vem är du i den här historien? Vart är du på väg och vad händer när du rör dig?

Att gå in på en teater idag är inte samma för mig som det var att gå in på en teater för några år sedan. Oavsett om jag går in som publik eller konstnär. Teatern står med samhället invid foten. Och i samhället, både i det spanska och svenska som just jag har nära insyn i växer hatet, föraktet, rasismen. Ibland som regelrätt fascism, ibland som auktoritär högerkonservatism. De båda ligger så nära den ideologiskt gamla svarta fascismen att lagförslagen är de samma. Jag har förstått att en i Sverige tänkte att fascismen ”försvann” i och med uppstädandet efter andra världskriget. Som när någon som organiserar sitt hem och slänger sitt skräp. Och att det i Spanien tänktes att det eftersträvansvärda var ett ”rikt och modernt samhälle” och att det i de moderna rika samhällena ”inte fanns” fascism eftersom allt var nymålat. Ingen målar väl i förtryckarens färger?

Men så kom vår tid, min tid, den tid som nu är. Där den svartbruna ideologin sitter i parlamenten och lägger motioner. Förslag. Att jag ska vara tyst. Att mina vänner ska utvisas. Att delar av min familj inte borde kommit ”hit”. Att den ”goda bilden” av nationen till vilket pris som helst ska skyddas.

När samhällena jag lever i uttrycker sig så gentemot mig och de mina är det inte längre samma för mig att gå in på en teater. För vem är teatern i den här historien? Vart är vi på väg och vad betyder den här övergången för oss?

När fascismen vill stänga – låt oss expandera. När fascismen vill begränsa – låt oss söka berättelserna gränslöst. När fascismen vill skilja oss åt – låt oss se varandra i ögonen. När fascismen förespråkar nationalism – låt oss översätta varandras berättelser över tid och rum. När fascismen vill tysta – låt oss höras.

En lärare sa en gång till mig att jag skulle söka tröst i poesin. Jag sökte trösten och fann kamp. För många är de som har kämpat, däri tröst. Därför, kamp.

I slutet på december ställer sig 25 skådespelare upp på en öppen repetition i Madrid och sjunger, den för längesedan skrivna dikten ”De två tupparna” av García Lorca, här översatt av mig:

”När den svarta tuppen gal, vet vi att dagen tar slut, om den röda tuppen fingo låta, skulle annan tupp sjunga ut

Åh, skulle jag ljuga, må sången jag sjunger, suddas ut av vinden.

Åh, vilken olycka, om vinden suddar, det jag nu sjunger.

De möttes i sanden, mot varandra tuppar två, den svarta tuppen stor, men röda tuppen modig då

Tupp mot tupp möttes i sanden, den svarta attackerade först, den röda tuppen är modig, men förrädisk var den som var störst

Svarta tupp, svarta tupp, svarta tupp, jag varnar dig:

En röd tupp ger inte upp, förns den död befinner sig.

ASTRID MENASANCH

SCENKONST BIENNALEN

Malmö 26–31 maj 2015

God fortsättning på Biennalåret 2015!

Teaterunionen har fått in fler förslag på föreställningar och programpunkter än någonsin tidigare. 17 produktioner och ett 50-tal programpunkter med seminarier, föreläsningar, workshops och branschmöten är nu utvalda.
Scenkonstbiennalen bjuder dessutom på produktioner från våra värdar Skånes Dansteater, Malmö Opera och Malmö Stadsteater, internationella gästspel och möten, slutproduktioner från de konstnärliga högskolorna och storslagen fest.

De valda föreställningarna och biennalprogrammet presenteras i Malmö i februari.
Anmälan öppnar på scenkonstbiennalen.se den 5 mars.

teaterunionen

www.teaterunionen.se // info@teaterunionen.se // 08-462 25 30

MUSIK•ALLIANSEN

anställer frilansande musiker och sångare!

Ansök 16 februari–27 mars 2015.

Information om Musikalliansen och hur man ansöker finns på www.musikalliansen.org

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Utlysningar inom teater, dans och film

INTERNATIONELLT KULTURUTBYTE

RESEBIDRAG

Sista ansökningsdag 2 februari, digital ansökan 5 februari

ARBETSSTIPENDIUM

Sista ansökningsdatum 9 april, digital ansökan 15 april

Konstnärsnämnden stödjer professionella konstnärers arbete, utveckling och internationella kontakter och håller sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor.

08-506 550 00
www.konstnarsnamnden.se

K

Dansalliansen anställer 2015

Dansalliansen har som uppgift att ge grundanställning till professionella frilansande dansare verksamma inom det offentligt finansierade scenkonstområdet. Dansalliansen är en statligt stödd verksamhet med medel från Kulturdepartementet via Statens Kulturråd.

Anställda vid Dansalliansen tar tjänstledigt från Dansalliansen för arbete hos andra arbetsgivare inom dans- och teaterområdet. Redan träffat tidsbundet kontrakt med annan arbetsgivare är inget hinder för anställning.

Ansökningsomgången sträcker sig mellan 16 februari och 7 april 2015. Ansökningssidan finns tillgänglig på Dansalliansens hemsida fr.o.m. den 16 februari. Kollektivavtal, dokument avseende kriterier för anställning samt ansökningsförfarande på www.dansalliansen.se.

Dansalliansen, Kvarnholmsvägen 56, 131 31 NACKA
Telefon 08 - 442 7990, info@dansalliansen.se

Dansalliansen

Vill Du bli LOGONOM?

Läs LOGONOM-programmet 120 hp på SMI!
– En tvåårig högskoleutbildning

Du får kompetens att arbeta med

- muntlig kommunikation i olika former
- rösten och talet i konstnärliga sammanhang
- förebyggande röstvård
- ledarskap och kommunikation

Sista datum för ansökan 15 april – Läs mer på hemsidan www.smi.se

Stockholms Musikpedagogiska Institut
08-611 05 02 info@smi.se www.smi.se

STOCKHOLMS MUSIKPEDAGOGISKA INSTITUT

söker en

HÖGSKOLELÄRARE TILLIKA UTBILDNINGSLEDARE I RÖST- OCH TALPEDAGOGIK MED ESTETISK INRIKTNING (LOGONOMI)

Individuell prövning på lektors- eller adjunktsnivå görs i samband med tillsättning

För mer information se www.smi.se
Sista datum för ansökan 27 februari

HÖGSKOLA FÖR MUSIKPEDAGOGIK SMI

Stockholms Musikpedagogiska Institut
08-611 05 02 info@smi.se www.smi.se

UusiTeatteri

Nyskapande tvåspråkig barn- och ungdomsteater

Hälsingegatan 3, T-Odenplan info@uusiteatteri.se
www.uusiteatteri.se

Förbundsnytt

Cirkelledaravtalet färdigförhandlat

Cirkelledaravtalet gäller för dig som arbetar som cirkelledare eller lärare på ett studieförbund som tillhör Folkbildningsförbundet. Det nya avtalet gäller från den 1 september 2014 till och med den 31 augusti 2016.

För tillsvidareanställda cirkelledare finns ett löneutrymme om minst 5,2 procent. Löneutrymme fördelas lokalt på respektive arbetsplats.

- 2,6 procent fördelas den 1 januari 2015 och
- 2,6 procent den 1 september 2015.
- Ett engångsbelopp om 1000 kronor utgår retroaktivt för hösten 2014.

Objektsanställda cirkelledare med en tjänstgöringsgrad på minst 25 procent får en lönehöjning med 2,2 procent den 1 december 2014 och med 2,3 procent den 1 september 2015.

Avtalet finns på Teaterförbundets webbplats under Övriga kollektivavtal. Har du frågor om avtalet kontakta Lars Åström, lars.astrom@teaterforbundet.se.

Nya medlemskorten ger en rad förmåner

I slutet av januari skickas nya medlemskort ut till alla aktiva medlemmar. Som medlem får du en rad medlemsförmåner, till exempel billigare teaterbiljetter, medlemsförsäkringar, förmånliga bolån och tidningen Scen & Film.

I utskicket uppmanade vi också alla att uppdatera sina kontaktuppgifter. Vi behöver ha rätt uppgifter om dig så att vi kan ge dig så bra service som möjligt och att du får den information som skickas ut från förbundet. Det är särskilt viktigt att vi har rätt e-postadress, då mycket av informationen skickas med e-post.

Om du vill ändra uppgifterna kan du göra något av följande:

1. Gör ändringarna direkt på blanketten du fick och skicka in till Teaterförbundet i det bifogade svarskuvertet.

2. Gå in på ”Mina Sidor” på www.teaterforbundet.se och gör ändringarna själv. Där kan du även ändra årsinkomst, arbetsplats, med mera.

3. Kontakta Teaterförbundets medlemsservice på medlem.tf@teaterforbundet.se eller 08-441 13 00 så får du hjälp.

Teaterförbundet
/ för scen och film

Förbundsstyrelsen

***Verkställande utskott*: Anna Carlson** (skådespelare) ordförande, **Minna Krook** (koreograf), vice ordförande, **Thomas Nording** (scentekniker), **Peter Schildt** (filmregissör), **Theresé Hörnqvist** (producent).

Övriga ledamöter: **Måns Clausen** (skådespelare), **Ulrika Dalenstam** (administratör), **Robert Forsman** (tekniker), **Zofi Nilsson** (scenograf), **Simon Norrthon** (skådespelare), **Daniel Norgren Jensen** (dansare), **Martyna Lisowska** (musikalartist), **Inga Onn** (skådespelare), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Annika Stödberg** (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På **teaterforbundet.se** hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

En dag i jouren

En medlem kontaktade Teaterförbundets regionala skyddsombud med anledning av den spelplats hens föreställning ägt rum i. Det var en dansföreställning som spelades i en ishockeyhall, där temperaturen inte översteg 15 grader.

Enligt arbetsmiljölagen ska arbetsmiljön vara tillfredsställande utifrån arbetets natur, det vill säga det arbete man utför får inte leda till att olycka eller ohälsa uppstår. Arbetsgivaren har en skyldighet att vidta alla nödvändiga åtgärder för att undanröja att arbetstagaren utsätts för sådana risker. Förutsättningarna varierar givetvis beroende på vilket sorts arbete man har. Det finns därför inga gränsvärden angivna i lagstiftningen utan bedömningar måste göras specifikt för varje yrke.

På dansområdet har forskning kunnat konstatera att skaderisken ökar markant om man tränar och uppträder i låga temperaturer. Som riktvärde anger man att temperaturen i danslokalen ej bör understiga +22 grader. I ishallen var alltså temperaturen alldeles för låg, och med hänvisning till den stora skaderisken har man rätt att kräva att arbetsgivaren vidtar nödvändiga åtgärder, det vill säga höjer temperaturen. Om det inte är möjligt kan det betyda att arbetsgivaren måste ställa in föreställningen.

Har du frågor som rör säkerhet eller arbetsmiljö på din nuvarande arbetsplats? Kontakta Teaterförbundets regionala skyddsombud Mårten Gunnartz. Ring: 08-441 13 10 eller Eleonor Fahlén (film) 08-441 13 16.

Ny a-kasseschablon

I arbetslöshetsförsäkringen används ett schablonbelopp för att räkna om gage för ett konstnärligt arbete till arbetade timmar. Gaget/lönen för ditt framträdande omvandlas till timmar genom att det divideras med ett schabloniserat timlönebelopp.

Detta höjs från den 1 januari till 165 kronor (tidigare 158 kronor). Ett höjt schablonbelopp innebär att grunden för din a-kasseersättning ökar.

Du vet väl att det finns en kultursektion inom Unionens a-kassa? Teaterförbundet är knutet till denna genom ett särskilt rådsorgan. En av de frågor som behandlats där är höjningen av schablonbeloppet.

Mer information om förändringen och hur du ska räkna finns hos Unionens a-kassa, www.unionensakassa.se/forsakringen/kulturarbete/.

Medlemsannonser

Uthyres: Liten lägenhet i centrala Lissabon (2 rok i Alfama) uthyres för kortare och längre perioder. Solveig Nordlund. Ring: 073 441 18 25. torromfilm@telia.com.

FAKTURERINGS-SERVICE

DU BEHÖVER INTE HA EGET FÖRETAG FÖR ATT TA JOBB MED FAKTURA

Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets faktureringsservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättning till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Har du frågor kan du skicka en e-post till **info@teaterforbundet.se** eller ringa 08-441 13 00.

Läs mer på *www.teaterforbundet.se*

STIPENDIER TILL SCENKONSTBIENNALEN

ANSÖK SENAST 22 FEBRUARI 2015

Teaterförbundet delar ut 50 stipendier à 2 500 kr för deltagande i Scenkonstbiennalen i Malmö 26-31 maj 2015. Stipendiet kan sökas av dig som är frilansare och aktiv medlem i Teaterförbundet, och som inte kan finansiera ditt deltagande på annat vis.

SÅ HÄR ANSÖKER DU

- Sänd ansökan till *mimi@teaterforbundet.se*
- Skriv ”Scenkonstbiennalen 2015” i ärenderaden.
- Sista ansökningsdatum är 22 februari.
- Stipendierna lottas ut bland de sökande.

Du kan få besked om du får stipendiet eller inte innan du anmäler dig till biennalen, men stipendiet delas ut först efter att du har anmält dig. Glöm inte att ta en kopia på anmälan till oss!

Kalendarium

02 feb **Möte i Förbundsstyrelsen**

02 feb **Masterprogram nya performativa praktiker**
(Dans- och Cirkushögskolan)

05 feb **Ansök till Konstnärsnämnden**
Resebidrag för internationellt kulturutbyte

09 feb **Arbetsmiljö inom filmproduktion**
Heldagsutbildning med Kalle Persson
(Kulturakademin Trappan)

11 feb **Teaterhögskolan i Malmö**
Teaterförbundet arrangerar en arbetsmarknadsdag

16 feb **Styrelseutbildning i Stockholm**
Heldagsutbildning för yrkesavdelningsstyrelserna
(Teaterförbundet för scen och film)

18 feb **Skådespelarutbildningen i Luleå**
Teaterförbundet besöker utbildningen

28 feb **Postprocessen med Anna Knochenhauer**
Tredagarskurs för produktionsledare
(Kulturakademin Trappan)

2 mar **Starta eget-kurs Stockholm**
(Teaterförbundet för scen och film)

2 mar **TEMPO Dokumentärfestival**
Sveriges största festival för dokumentära uttryck
Stockholm 2–8 mars.

2 mar **Körkurs med Sean Kelly**
(Teateralliansen)

10 mar **BUFF Filmfestival**
Festival för barn- och ungdomsfilm
Malmö 10–17 mars.

14 mar **KROM – Kropp i rum**
– en unik dans- och konstworkshop från Norge
(Kultur i Väst och Satellit)

16 mar **Möte i Förbundsstyrelsen**

16 mar **Sånggestaltning med Pia Olby**
(Teateralliansen)

23 mar **Starta eget-kurs i Malmö**
(Teaterförbundet för scen och film)

17 apr **Dans- och Cirkushögskolan**
Teaterförbundet besöker utbildningen

27 apr **Möte i Förbundsstyrelsen**

1 maj **Theatertreffen**
Scenkonstfestival i Berlin 1–17 maj

18 maj **Grundkurs i arbetsmiljö TMA**
Två dagars utbildning i Stockholm
för arbetsmiljöansvariga, skyddsombud och chefer

Barnteaterns ekonomi i fokus

Har en krympande kulturbudget lett till att fria grupper som förr reste på turné med en stor ensemble förbytts till ett radband av monologer?

Många menar det. Scen & film har försökt bena ut hur de ekonomiska förutsättningarna förändrats för fria grupper.

Läs mer på sidan 26 i tidningen.

ANNICKA ISTEMO